

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1902. Andra Kammaren. N:o 17.

Fredagen den 28 februari.

Kl 1/2 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 21 innevarande februari.

§ 2.

Upplästes följande till kammaren inkomna läkareintyg:

Att redaktören herr *Emil Hammarlund*, som lider af en akut katarr i de öfre luftvägarne, af sjukdom är hindrad att deltaga i riksdagsarbetet, intygas härmed på heder och samvete.

Stockholm den 27 febr. 1902.

A. Berghel,
legitim. läkare.

§ 3.

Föredrogos de å kammarens bord hvilande motioner, och hänvisades dervid herr *J. E. Ericssons* i Ahlberga motion, n:o 167, till bevillningsutskottet och herr *O. G. Eklunds* i Stockholm motion, n:o 168, till kammarens tillfälliga utskott n:o 2.

§ 4.

Lagutskottets härefter föredragna utlåtande n:o 17 blef på begäran åter bordlagdt.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herrar *P. P. Waldenström* och *K. G. Björkman* under den 1 nästkommande mars.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes

statsutskottets memorial:

n:o 28, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i en fråga rörande anslagen under riksstatens sjunde hufvudtitel; och

n:o 29, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande Kongl. Maj:ts framställning om personligt lönetillägg åt distriktschefen A. R. Corin såsom chef för trafikafdelningen i jernvägsstyrelsen; samt

bevillningsutskottets memorial n:o 11, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande punkterna 1:o och 2:o af bevillningsutskottets betänkande n:o 9, angående vissa delar af tullbevillningen.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. 2,41 e. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Lördagen den 1 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades det vid kammarens sammanträde den 22 nästlidne februari förda protokoll.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *K. H. L. Hammarskjöld* aflemnade Kongl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående pension å allmänna indragningsstaten åt fältmusikanten vid Vesterbottens regemente *P. A. Erland*;
angående uppförande af ny byggnad för Kongl. Maj:ts kansli m. m.;

med förslag till ändrad lydelse af 1 § 11:o) tryckfrihetsförordningen;
 med förslag till ändrad lydelse af 2 § 4:o) tryckfrihetsförordningen;
 med förslag till lag om ändrad lydelse af vissa paragrafer i förordningen angående patent den 16 maj 1884;
 med förslag till lag om ändrad lydelse af 26 kap. 1 § rättegångsbalken;
 angående pension å allmänna indragningsstaten åt skollärarynnan vid länsfängelset i Stockholm Christina Charlotta Lindholm;
 angående pension å allmänna indragningsstaten åt vaktkonstapeln vid tvångsarbetsanstalten i Norrköping Carl August Holmberg; samt
 angående användande för vissa ändamål af det å andra hufvudtiteln uppförda förslagsanslaget till ersättning åt domare, vittnen och parter.

De kongl. propositionerna bordlades.

§ 3.

Föredrogs hvart för sig statsutskottets nedannämnda memorial:

n:o 28, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut i en fråga rörande anslagen under riksstatens sjunde hufvudtitel; och

n:o 29, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande Kongl. Maj:ts framställning om personligt lönetillägg åt distriktschefen A. R. Corin såsom chef för trafikafdelningen i jernvägstyrelsen.

Kammaren godkände de i dessa memorial föreslagna voteringspropositionerna.

§ 4.

Efter föredragning vidare af bevillningsutskottets memorial n:o 11, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut rörande punkterna 1:o) och 2:o) af bevillningsutskottets betänkande n:o 9, angående vissa delar af tullbevillningen, blef den i nämnda memorial föreslagna voteringspropositionen af kammaren godkänd.

§ 5.

Härefter föredrogs lagutskottets utlåtande n:o 12, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning i syfte att ackordsförhandling till undvikande af konkurs måtte er-
 hålla offentligt skydd och kontroll; och yttrade dervid:

Herr Wavvinsky: Herr talman, mine herrar! Den framställning, som jag gjort i min motion n:o 3 och hvilken granskats i det

Om offentligt skydd för ackordsförhandling till undvikande af konkurs.

Om offentligt skydd för ackordsförhandling till undvikande af konkurs. nu föredragna lagutskottsutlåtandet, men icke kunnat vinna utskottets understöd, berör en fråga, som enligt mitt förmenande är utaf alltför genomgripande betydelse icke blott för näringslivet i allmänhet, utan äfven för den enskildes ekonomiska ställning, för att jag skulle kunna låta den blifva vid detta tillfälle alldeles obemärkt förbigången.

(Forts.)

Jag finner af lagutskottets utlåtande, att utskottet med allvar och intresse tagit hänsyn till den föreliggande viktiga frågan och behandlat densamma så pass ingående, som, efter hvad jag förmodar, tid och omständigheter tillåtit. Jag är utskottet tacksam därför, men jag kan likvisst icke underlåta att säga, att utskottet icke träffat den rätta kärnpunkten i min framställning, såsom jag nu skall söka ådagalägga, sedan jag först gjort en närmare utveckling rörande de olägenheter, hvilka jag velat genom min motion häfva.

Herrarne veta väl alla, att, enligt den i vårt land gällande lagstiftning, som berör hithörande förhållanden, en gäldenär, som kommit på obestånd och som under detta tryckta förhållande söker ordna sina affärer till förmån för i första hand sina borgenärer, men äfven sig sjelf och de sina, icke kan rättsligen bjuda ackord utan att dessförinnan hafva afträdt sin egendom till konkurs. Men detta senare är en åtgärd af så djupt ingripande betydelse, så väl i rättsligt som i ekonomiskt afseende, att han i det allra längsta söker draga sig undan densamma. Följden häraf blir, att han i stället utanför lagen eller vid sidan af denna söker genom s. k. underbandsackord ordna sin ställning. Ja, till en början dröjer han med att göra något alls, och är han af en sangvinisk natur, tänker han nog: »kommer tid, kommer råd». De mest påträngande borgenärerna förnöjer han, och de mindre efterhängsna få således sitta emellan. Slutligen finner han, att det icke går längre på detta sätt, och då upptager han underhandlingar om enskildt ackord. Under tiden har hans bo utsugits, och borgenärerna, som den ena efter den andra fått del af hans framställning rörande boets tillstånd, men icke kunnat vara i tillfälle att något närmare granska denna framställning, börja kanske tycka, att det är synd med gäldenären och antaga därför hans förslag, resonnerande som så, att det är bäst att taga hvad man tyckes kunna få. Eller också blir det konkurs, och då kanske det icke finnes så mycket kvar af boet, att det räcker till att betäcka omkostnaderna för konkursen.

Är gäldenären åter en s. k. fiffig gäldenär, lagar han så — hvarpå vi nog många gånger sett exempel litet hvar — att han gör en konkurs, som han till och med förtjenar på, och genom upprepade sådana förmånliga konkurser söker han förbättra sin ställning. I båda dessa af mig nu framhållna fall är det ett förnärmande af borgenärens rätt och till skada för vårt näringslif och landets ekonomi.

För att undvika dessa olägenheter har jag tänkt mig, att man skulle i vårt lands lagstiftning införa bestämmelser om ett ackordsinstitut i den mening, att man tillåte en gäldenär att, genast efter det han kommit under fund med, att hans ställning börjat bli ohållbar, öppna ackordsförhandling med sina borgenärer rörande förvaltningen och realisationen, under längre eller kortare tid, af boets

egendom. Det blefve härigenom hvad man kallar ett slags administration, icke i den mening, att gäldenären helt och hållet öfverlemnar sitt bo till borgenärernas förfogande, utan på så sätt, att han själf tillsammans med dem söker få en förvaltning till stånd. Borgenärerna bli derigenom i tillfälle att kunna bedöma, huruvida gäldenärens ställning är sådan, att ett ackordsanbud är berättigadt; denne senare slipper den obehagligheten att genom en konkurs göra sig för framtiden omöjlig i det ekonomiska lifvet, och hans rättsställning blir förbättrad. Är hans belägenhet icke svagare, än att man möjligen skulle kunna åstadkomma ett för borgenärerna gynnsamt ackordsförslag, så är det ju rimligt och i sin ordning, att sådant först får utrönas och att han, blott om så ej kan blifva fallet, tvingas öfverlemnna sitt bo till att dermed förnöja borgenärerna.

Om offentligt skydd för ackordsförhandling till undvikande af konkurs.
(Forts.)

Nu har emellertid, såsom utskottet visat, denna fråga varit föremål för Riksdagens pröfning ända från år 1876, då den första gången var före, och till åren 1885 eller 1887, men icke egentligen i den form, som jag velat gifva den enligt min motion, ty de förslag, som då voro före, gälde den rena administrationen. Detta instituts talan fördes då af ingen mindre än bankdirektören Wallenberg i Första Kammaren. I **u**pprepade, af honom framburna, motioner — och efter honom af åtskilliga andra motionärer — begärdes, att bestämmelser om ett dylikt administrativt förhandlingssätt skulle införas vid sidan af vår konkurslagstiftning. Första gången strandade förslaget härom hufvudsakligen af den egendomliga orsaken, att man hänvisade motionen till behandling af ett tillfälligt utskott. Vid ett sedermera återkommande tillfälle rönte en dylik motion bifall i Första Kammaren, men den afslogs af Andra Kammaren, såväl då som flera efterföljande gånger, på den grund att motionärerna begärde sådan administrativt afveckling endast beträffande köpmän, hvilket Andra Kammaren icke ville gå in på. Ifragavarande motioner och deras behandling i Riksdagen ledde dock dertill, att Kongl. Maj:t hemställde om sådan ändring i konkurslagen, att de uttalade önskningarna till viss grad gingos till mötes. Det slag af administration motionärerna till en början afsågo syftade emellertid at att låta ett vanligtvis gauska ringa antal borgenärer — två å tre stycken —, som hade litet mera auktoritet, för hvilken de andra borgenärerna böjde sig, taga boets förvaltning om hand på mera enskild väg. De öfriga borgenärerna — undantagandes möjligen de, hvilka bodde strax intill platsen för konkursboets förvaltning — fingo ej taga någon vidare del uti densamma. Det var således fråga om en mera privat förvaltning, som stödde sig på administratörernas auktoritet. Häremot kunde naturligtvis åtskilligt invändas, men afsigten med detta slag af administration var väl att genast kunna taga förvaltningen af boet om hand för att dermed förhindra, att gäldenärens affärer fortfarande leddes i en skadlig riktning, och att, i afvaktan på borgenärernas sammankallande och andra dylika förberedande åtgärder, allt för mycket af boets resurser ginge förlorade. Man ville tillika i någon mån tillgodose den rätt, som kunde tillkomma tredje man, hvilken i detta fall kunde utgöras af exempelvis arbetare i knappare ställning eller ock af industriella företag, som berodde på utgången af boets afveckling. Säkert är, att

Om offentligt skydd för ackordsförhandling till undvikande af konkurs. denna administration, såsom den i vårt land på privat väg utöfvats vid sidan af lagen, har, enligt hvad jag tror mig kunna påstå, åt landet räddat hundratals millioner kronor. Utskottet erkänner också, att en sådan administration kan för vissa fall vara nyttig eller kanske till och med nödvändig, oaktadt den, som sagdt, endast sker å privat väg och vid sidan af lagen.

(Forts.)

Men det är icke *detta* slag af förhandling emellan gäldenären och hans borgenärer, som jag med min motion afsett. Jag har nemligen egentligen tänkt på förhållanden af ringare omfattning och af mera enskild natur, och dervid har jag icke velat, att boets förvaltning skulle ske på denna helt och hållet privata väg, som lagutskottet tänkt sig, utan fastmer i enlighet med det tillvägagångssätt, som beträffande dessa fall stadgats i Norge genom dess nuvarande ackordsinstitut. Den, som kommit på obestånd, vänder sig genast till rätten, framställer sin begäran om ackordsförhandling, framlägger en tablå öfver sin ställning och visar orsaken till, att han kommit på obestånd, samt sina framtidsutsigter; han framlägger icke ett fullständigt ackordsförslag, men en sannfärdig och nöjaktig redogörelse för sin ställning och sina böcker. Och rätten verkställer en granskning af hans ställning under muntligt förhör. Detta sker — såsom jag tror, att det heter — på inquisitorisk väg, icke på kontradiktorisk. Deremot hafva borgenärerna icke något att säga i saken. Men rätten underkastar, som sagdt, frågan en genomgående granskning. Det är således ej ett privat företag i sin början, ehuru sjelfva förvaltningen blir det sedan. Genom rättens försorg tillsättes genast ett ackordstyre eller en kommissær — såsom det heter i Norge. Ackordstyret skall bestå af en ackordkommissær och ett par uti sådan förvaltning erfarne och helst särskildt i det slags affär, som är i fråga, insigtsfulle män. Detta gäller dock endast, om konkursförvaltningen är af så stort omfång, att ett ackordstyre behöfver öfvervaka rörelsen. Annars — i enklare fall — nöjer man sig med en kommissær, d. v. s. en person, som egnat sig åt detta yrke och derigenom blifvit förfaren deri. På detta sätt får ackordsförhandlingen rättslig karakter och nöjaktig granskning, hvarigenom borgenärerna böra vara tillfredsställda hvad deras intressen angår.

Det är under alla omständigheter egendomligt, att i vårt land lagstiftningen kommit derhän, att enligt densamma det icke finnes tillfälle att bjuda ackord utan att först öfverlemnna sin egendom till konkurs. Om jag icke misstager mig vid mina studier i den romerska rätten, så stadgade den en ackordsförhandling såsom en nödvändig förutsättning, en föregående förhandling före konkursen. Och de stora stater, som inrättat sin lagstiftning efter den romerska rätten, hafva upptagit stadganden i samma riktning, så t. ex. Tyskland och Italien. Sedan kom en lång tid, då man öfvergaf ett dylikt förfarande. Och det synes mig hafva varit lagstiftarne, som slagit in på en annan bog, delvis mot köpmännens egna önsknningar.

Nu har emellertid näringslifvet utvecklats sig i sådan grad, att andra anspråk uppstått, och önsknningar uppkommit att återgå till de ursprungliga förhållandena. Detta har ledt dertill, att den enastående engelska lagen, som är mycket omständlig och opraktisk för våra

förhållanden, börjat vinna efterföljd icke blott i Belgien och Frankrike, utan äfven i Schweiz och slutligen 1899 i Norge. Detta tyder, synes det mig, derpå, att man allt mer och mer erkänner det berättigade i en ackordsförhandling till *förekommande* af konkurs. I Norge har denna lag icke verkat länge, och den erfarenhet, man samlat under dess tillämpning, kan icke vara afgörande för frågans bedömande. Men efter hvad jag trott mig finna, har principen verkat mycket godt. En invändning har man gjort, och den går ut derpå, att vid de tillfällen, då gäldenären först sökt ackord, men sedan konkurs icke kan förhindras, saken skulle blifva jemförelsevis dyr. För att undvika denna dyrhet har man i Danmark, såsom motionen visar, på privat väg tagit initiativ i frågan. I Köpenhamn har »Föreningen af Kjøbenhavuske Manufakturgrossister» inrättat en särskild »Ackord- og Konkursafdeling», och alla föreningens medlemmar förbinda sig att, i fall de komma på obestånd, öfverlemnå åt afdelningen att undersöka deras ställning och, om en utredning anses böra komma till stånd, afträda sitt bo till förvaltning och liquidation genom densamma. Och medlemmarne förbinda sig ock att hålla tillsammans i fråga om åtgärder för att genom prolongation eller ackord ordna sina mellanvaranden med gäldenären. Derigenom undvikes en stor olägenhet, hvaraf vi lidit här i Sverige. Om nemligen här i landet det är af största vigt att i ett fall få administration till stånd, så kan ändamålet icke vinnas, för så vidt en enda borgenär finner det förmånligt att vägra. Då är det alldeles omöjligt att åstadkomma ett ackord och få en administration till stånd vid sidan af lagen. Det har hänt många gånger, att en oförsynt borgenär, som funnit, att han kan tillgodogöra sig fördelar på de andra borgenärernas bekostnad, vägrat gå med på administration. De öfriga borgenärerna hafva då ansett administrationen så vigtig, att de funnit sig böra förnöja honom fullkomligt. Dyligt är för rättsmedvetandet sårande och rent af demoraliserande för vårt affärslif, om hvilket man säger, att der råder en särskild affärsmoral.

Lagutskottet har vid behandlingen af min motion till en början erinrat, att »det af motionären sålunda väckta förslaget, att ackordsförhandling till undvikande af konkurs måtte ställas under skydd af offentlig myndighet, till innehållet nära sammanfaller med en fråga, som förut vid flera tillfällen, om än ej under de sista åren, varit föremål för mycken uppmärksamhet och mångsidig pröfning». Detta är riktigt, men icke till alla delar. Jag har, såsom jag redan antydt, icke syftat till administration, utan till ackordsförhandling i öfverensstämmelse med den norska lagen. Gent emot ett sådant institut anmärker utskottet, att det torde vara synnerligen svårt att på ett tillfredsställande sätt inpassa ett ackordsinstitut i vår lagstiftning vid sidan af konkursförfarandet. Ja, det är ju en invändning, som det är mycket svårt för mig att bemöta, da jag icke är fackman. Men jag är icke van att rygga tillbaka för svårigheter, utan att söka öfvervinna dem, och jag känner mig därför böjd att inlåta mig på ett försök i denna riktning. Det kan ju hända, att det är en uppgift, som jag rent af får afstå ifran, därför att en dylik inpassning icke kan ske i vår lag. Jag har dock svårt att tro, att man icke

*Om offentligt
skydd för
ackordsför-
handling till
undvikande
af konkurs.
(Forts.)*

Om offentligt skydd för ackordsförhandling till undvikande af konkurs. (Forts.) skulle kunna göra det, att det är *omöjligt*. För den händelse jag skulle söka egna mig åt att lösa denna fråga, skulle jag dock önska några närmare upplysningar icke blott af lagutskottet, rörande de oöfverstigliga svårigheterna, utan i synnerhet af köpmän, näringsidkare och andra här i kammaren, som hafva erfarenhet på detta område och kunna bedöma, huruvida fortsatta sträfvanden i den af mig föreslagna riktningen äro af omständigheterna föranledda.

Utskottet erkänner, att det finnes fog för min motion, och säger, att »utskottet icke vill förneka, att en lagstiftning i nu förevarande syfte stundom skulle kunna medföra icke oväsentliga fördelar», samt erkänner, att i allt fall otvifvelaktigt »förekommitt missförhållanden, hvilka kunnat afväjas, om lagstiftningen innehållit bestämmelser, med stöd af hvilka afveckling under hand kunnat mot en eller flere borgenärers bestridande lagligen ävägbringas». Detta föranleder mig att hoppas, att kammaren icke skall befinnas ovillig att framdeles lyssna till en närmare utredning af denna fråga.

Jag skall emellertid på frågans nuvarande stadium icke göra något yrkande, innan jag får höra, om jag har något understöd att påräkna, och för tillfället inskränka mig till hvad jag nu anfört.

Herr Biesert: Herr talman! Mine herrar! Jag har begärt ordet, på det att någon röst från industri- och handelshåll i denna kammare måtte höjas mot den uppfattning och det slut, hvartill utskottet i förevarande fråga kommit. När man genomläser utskottets utlåtande, förefaller det — åtminstone har det förefallit mig så — att utskottet icke fullt tror på, att något behof af en lagstiftning i berörda hänseende verkligen föreligger. Jag skall då be att få konstatera, att ett sådant behof verkligen förefinnes.

Utskottet säger i sista punkten af betänkandet: »Jemväl erfarenheten i vårt land har visat, att, der skäligen förutsättningar för afveckling medelst administration funnits, sådan afveckling ganska ofta kunnat åstadkommas på den privata öfverenskommelsens väg». Ja, det är klart, att om *alla* fordringsegare i ett bo äro eniga, kunna de komma öfverens om nästan hvad som helst utom lagen och således också om en sådan afveckling. Men ofta är det fallet, att icke alla äro fullständigt eniga. Det kan ofta inträffa, att det finnes en del fordringsegare, som visserligen äro med de öfriga eniga i sak derom, att bästa sättet att rädda fordringarne är genom en afveckling, men som i allt fall vilja begagna sig af situationen på sådant sätt, att de framställa fordringar mot de öfriga för att tilltvinga sig en bättre ställning än dessa. I ganska många fall, då administration förekommer, har det gått till på det sättet, att den stora majoriteten af fordringsegare har köpt in dessa gensträfviga personers fordringar genom att betala dem fullt, för att derigenom kunna få sin vilja fram och sjelfva anordna en afveckling genom administration. Det är olägenheter af detta och andra slag, som göra, att inom industri- och handelsverlden på många håll utbildat sig den uppfattningen, att det är alldeles nödvändigt, att något steg i den af motionären anvisade riktningen tages. Och jag kan icke neka till, att, då lagutskottet såväl nu som vid föregående tillfällen, då frågan varit föremål för dess behandling, icke

velat vidtaga några åtgärder i frågan, det skulle synas mig önskvärdt, om åtminstone ett försök dertill gjordes, derigenom att Riksdagen beslutade sig för en skrivelse till Kongl. Maj:t, hällen kanske i något mera allmänna ordalag, än motionären förslagit. Då kunde man ju tänka sig, att Kongl. Maj:t genom en utredning kunde få fram ett uppslag, på basis af hvilket en tillfredsställande lösning af frågan kunde gifvas.

Jag vill särskildt påpeka hvad utskottet säger på sid. 12 och skall tillåta mig att uppläsa detta. Det heter der: »Redan den princip, hvarpå en sådan lagstiftning som den af motionären ifrågasatta skulle byggas, synes emellertid utskottet gifva anledning till berättigad tvekan. För att denna lagstiftning skulle hafva något ändamål, måste nemligen densamma grundas derpå, att enskilde fordringsegare skulle kunna genom andras beslut förhindras att medelst anlåtande af vanliga exekutiva åtgärder göra sin rätt gällande och rättsligen tvingas att deltaga i en af andra besluten afveckling.» Och vidare framhåller utskottet, att detta skulle förutsätta, att administrationsförfarandet skulle förbindas »med liknande garantier och en sådan domstolens medverkan, som i konkurs finnas föreskrifna», och att sådana anordningar för att bli tillfredsställande måste göras än mer omfattande och vidlyftiga än vår nuvarande konkurslag. Jag vill emellertid säga, att man åtminstone skulle kunna tänka sig, att Kongl. Maj:t efter påstötning i den af mig antydda riktningen skulle kunna finna skäl att framlägga förslag, att konkurslagen ändras derhän, att, då konkurs redan föreligger, majoriteten af fordringsegare, lika väl som den nu har rätt att mot minoriteten besluta om ackord, lika väl och med större skäl skulle hafva rätt att fordra, att afvecklingen skulle ske genom administration. Det är väl ett mindre våld mot minoriteten att fordra, att den skall låta sig nöja dermed, att åt alla borgenärerna öfverlemnas gäldenärens *hela* bo, och att de sjelfva verkställa afvecklingen, än att den skall tvingas att såsom full betalning mottaga endast en del af sin fordran, då det alltid ligger nära till hands att tro, det gäldenären, derigenom att ackord ernås, kan få en del fördelar och få behålla en del tillgångar, som rätteligen bort tillfalla borgenärerna.

Så vidt jag kan se, skulle således en skrivelse till Kongl. Maj:t i detta ämne varit fullt befogad, men då ingen reserverat sig mot utskottets beslut och jag för min del icke är beredd att afgifva ett positivt ändringsförslag, skall jag icke göra något yrkande. Jag har blott velat yttra detta, på det att kammaren icke måtte tro, att man inom de kretsar, jag tillhör, är belåten med sakernas nuvarande tillstånd.

lläruti instämde herrar *Anderson* i Hasselbol och *Lundgren*.

Herr Zetterstrand: Det förvånar mig icke det ringaste, att en motion sådan som den nu ifrågavarande har framkommit, ty det är nog icke endast motionären, utan helt säkert en hvar af oss, som har den uppfattningen, att det icke är bra, att enstaka fordringsegare skola vara i tillfälle att tillskansas sig fördelar på andra borgenärers bekostnad genom att utan skäl sätta sig emot administration, der an-

Om offentligt skydd för ackordsförhandling till undvikande af konkurs.
(Forts.)

Om offentlig ledningar till en sådan verkligen föreligga. Och lika litet kan det skydd för bestridas, att åtskilliga andra skäl blifvit af motionären angifna, hvilka ackordsför skulle kunna föranleda dertill, att en lagstiftning i detta ämne komme handlung till till stånd. Nu är det emellertid, såsom herrarne torde finna, så, att undvikande denna fråga, visserligen i något olika form, förevarit vid flera tillfällen af konkurs. (Forts.)

Den har städse afstyrkts af lagutskottet, och Riksdagen har vid alla tillfällen afslagit densamma. Efter år 1885 kom frågan i ett något förändradt läge, derigenom att då åtskilliga förbättringar vidtoges i konkurslagen, genom hvilka de dessförinnan framställda reformkräven i viss mån tillgodosågos, så att frågan om utvidgad ackordsförfarande icke blef af så stor betydelse som förut. Följden blef också, att, när frågan derefter förekom, densamma å nyo blef af Riksdagen afslagen.

Nu har motionären här åberopat dels förhållandena i Danmark och dels förhållandena i Norge. Hvad nu förhållandena i Danmark beträffar, se herrarne, att ackordsförhandlingarne der öfverlemnats åt det privata initiativet, och just på denna väg är det lagutskottet ansett, att man bör fortgå, och den kommer nog äfven hos oss att så småningom föra till bättre förhållanden. I Norge finnas andra rättsinstitut än hos oss, och der kunna anordningar ega rum, som icke med våra nuvarande rättsinstitut kunna åstadkommas. Motionären har också nämnt om förhållandena i England, och jag föreställer mig, att förhållandena der äro de, som man afsett närmast skulle tjena oss till förebild, om vi skulle gifva oss in på en lagstiftning i ämnet. Den engelska lagen i ämnet är från år 1883. Den innehåller 170 artiklar och är sålunda ofantligt vidlyftig, och ingen torde kunna bestrida, att de fördelar, som å ena sidan skulle vinnas genom en sådan lagstiftning, å andra sidan skulle blifva förenade med mycket stora svårigheter och måhända kostnader. Jag tror, att, om vi skulle slå in på denna bog och tillämpa den engelska lagstiftningen eller någon ting dermed liknande, vi snart skulle önska tillbaka vår nuvarande konkurslag. Denna konkurslag må väl hafva sina olägenheter, men dessa äro dock icke större än de, som i allmänhet vidlåda dylika lagar.

Här har af herr Biesert sagts, att det skulle vara en fördel, om man kunde få till stånd ett stadgande, att majoriteten af fordrings-egarne, innan konkurs utbryter, kunde fatta beslut om administration — så fattade jag åtminstone hans yttrande; men det är ju möjligt, att jag misstagit mig. Men det är dock svårt att säga, *hvad* som då är majoritet. För att man skall kunna få klart för sig detta, måste *alla* fordringsegarne kallas, men det är icke nog härmed, utan det kräves också, att man vet, att de fordringsegare, som deltaga i afgörandet, verkligen ega några fordringar. Det är icke nog med, att de upp- gifva sina fordringar, utan om dessa äro stridiga, måste de också pröfvas, och skall en sådan prötning ske af rätten, då komma vi allt bra nära vårt nuvarande konkursförfarande.

Lagutskottet har nu visserligen icke velat bestrida, att missförhållanden ega rum, men utskottet har trots, att vår konkurslag är jemförelsevis modern och tidsenligare än de flesta af våra andra lagar, särskildt om man jemför den med våra äldre balkar. Då nu en om- arbetning af större delar af våra lagar är ifrågasatt, kan jag icke finna det vara klokt och välbetänt att *nu* jemväl påyrka en om-

arbetning af konkurslagen, som — derom är jag öfvertygad — skulle blifva mycket mera vidlyftig, än herrarne tänka sig, i följd hvaraf naturligtvis en sådan omarbetning af konkurslagen skulle undanskjuta omarbetningen af mera väsentliga delar af lagen.

På samma gång jag sålunda uttalar mitt behjertande af motionens syfte, vill jag därför på de skäl lagutskottet åberopat yrka bifall till utskottets hemställan.

Om offentligt skydd för ackordsförhandling till undvikande af konkurs.
(Forts.)

Herr Biesért: Jag beklagar, att jag uttryckt mig så otydligt, att den ärade talaren på norrköpingsbanken missförstått mig. Min mening var den, att det skulle lända till fördel, om majoriteten af fordringsägare kunde besluta om en afveckling genom administration på samma sätt, som den nu har rätt att besluta om antagande af ackord, d. v. s. *sedan* konkurs redan inträffat.

Herr Wavrinsky: Jag erkänner, att ett sådant förslag, som herr Biesért gjorde, har den olägenheten, som den ärade talaren från lagutskottet i någon mån antyd, att dertill fordras sammankallande af borgenärerna, och detta drager en tid, som gör, att ett sådant förfarande kommer att likställas med konkursförfarandet. Men jag har i min motion, just för att undvika detta, framdragit den norska lagen, och jag tillåter mig hemställa, huruvida icke detta förfarande att låta rätten inquisitoriskt pröfva gäldenärens framställning — detta skall ske inom tre dagar och derefter skall rätten inom tre dagar förklara, huruvida ackordsförhandling må ega rum — huruvida detta icke är ett praktiskt sätt att vinna målet och på samma gång undvika tidsutdrägt.

De svårigheter, som den ärade talaren från lagutskottet angaf, förefinnas helt säkert; det tviflar jag icke på. Jag är icke i tillfälle att bedöma dem, och jag skall icke, då jag ej har tillräckliga insigter för att häfva de betänkligheter, som deraf uppstå, för närvarande göra något yrkande.

Vidare anfördes ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 6.

Lagutskottets härefter föredragna utlåtande n:o 13, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 60 § konkurslagen, blef af kammaren godkändt.

§ 7.

Till afgörande förelåg härupå lagutskottets memorial n:o 14, med föranledande af kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om lagutskottets utlåtande n:o 5, i anledning af väckta motioner om skrivelse till Kongl. Maj:t angående föreskrifter rörande fartygs sjöduglighet m. m.

Om föreskrifter rörande fartygs sjöduglighet m. m.

I berörda memorial hade utskottet hemställt,

Om föreskrifter rörande fartygs sjöduklighet m. m.

(Forts.)

att kamrarne, hvardera med frånträdande af förut i ämnet fattadt beslut, ville besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, dels i hvad mån föreskrifter lämpligen kunde meddelas till förbyggande deraf, att kondemnerade fartyg användes i fraktfart, utan att deras sjövärdighet blifvit genom behörigt bevis ådagalagd, äfvensom i syfte att kontroll måtte komma att utöfvas å beskaffenheten af ångfartygs pannor och ångrör; dels ock i hvad mån fullständigare föreskrifter än de nu gällande borde meddelas in fråga om fartygs utrustning med lifbergnings- och eldsläckningsredskap.

Utskottets berörda hemställan upplästes, hvarefter ordet på begäran lemnades till:

Herr A. Hedin i Stockholm: För min del kan jag icke annat än anhålla, att kammaren behagade afslå detta sammanjemkningsförslag, hvilket förefaller mig i formelt hänseende oerhördt betänkligt.

Här har uteslutits en väsentlig bestämmelse uti den skrifvelse, som kammaren för sin del beslutit antaga, nemligen en framställning till Kongl. Maj:t att efter utredning af denna sak för Riksdagen framlägga förslag till nya bestämmelser. Då detta har uteslutits i sammanjemkningsförslaget, är det väl alldeles tydligt, att man från första kammarens sida särskildt har hållit på detta, och från början innehåller ju Första Kammarens beslut blott en anhållan hos Kongl. Maj:t att taga frågan under öfvervägande. När nu dermed icke kan haiva varit afsedt, att Kongl. Maj:t blott skulle studera saken och, äfven om utaf detta studium framgår, att nya lagbestämmelser behöfvas, likvisst icke göra någonting, så måste i denna framställning implicite ligga, att Kongl. Maj:t skulle tillegna sig lagstiftningen i detta ämne att utöfvas af Kongl. Maj:t allena.

Nu är emellertid denna bestämmelse uppenbarligen af samma slag som åtskilliga i den af Kongl. Maj:t och Riksdagen gemensamt stiftade sjölagen innehållna bestämmelser. Och genom att bifalla sammanjemkningsförslaget skulle således äfven Andra Kammaren gå in på att frånhända Riksdagen i hvad på dess åtgärd kan ankomma att besluta om så viktiga ämnen. Då jag för öfrigt icke kan tro, att någon skall fästa synnerligt värde vid hela sammanjemkningsförslaget i sak, torde det icke möta några betänkligheter alls att afslå en hemställan, som är från formel synpunkt så yterligt betänklig som denna.

Herr Zetterstrand: Herr talman! Mine herrar! 26 § af sjölagen, som för öfrigt är lika i den svenska, den norska och den danska sjölagen, har i de begge sista lagarne ett tillägg, som går ut på, att de närmare bestämmelserna rörande åtskilliga försigtighetsmått med afseende på sjöfarten tillkommer det Konungen att meddela. Sålunda har man i Norge och Danmark tänkt sig, att dessa särskilda bestämmelser skulle utfärdas af Konungen. I den svenska sjölagen är detta stadgande icke upptaget, men i moti-

veringen heter det, att anledningen till, att det icke finnes upptaget, är, att det är en själfklar sak, att Kongl. Maj:t skall utfärda sådana bestämmelser. Nu vill jag visst icke, att Kongl. Maj:t skall i det fallet hafva någon alltför vidsträckt rätt. Men jag hemställer till herrarne, om det förslag, hvilket vi vilja, att Kongl. Maj:t skall taga under öfvervägande, är af den beskaffenhet, att man kan säga detta innehålla mera, än man kan vilja tillägga Kongl. Maj:t att lagstifta om. Det förslag, hvarom Andra Kammaren fattade beslut förra gången, innehåller emellertid några andra moment. Hvad dessa beträffar, skulle jag icke på några vilkor vilja, att Kongl. Maj:t derom skulle utfärda några bestämmelser, emedan jag finner, att detta vore att träda Riksdagens lagstiftningsrätt alltför nära. Det var af denna anledning, som från Andra Kammarens synpunkt inom lagutskottet icke påyrkades, att några flera bestämmelser skulle intagas i sammanjemkningsförslaget. Jag tror sålunda, att vi här kommit derhän, att vi tagit med så många bestämmelser, som man anser kunna öfverlemnas till Kongl. Maj:t i lagstiftningsväg, men deremot uteslutit alla öfriga. Naturligtvis hade det varit önskvärdt, att alla bestämmelserna kunnat medtagas och upphöjas till lag, men då hade någon sammanjemkning icke kunnat komma till stånd. Nu har man emellertid vunnit så mycket genom Andra Kammarens beslut förra gången, att denna kammare alldeles bestämdt sagt ifrån, att den önskar vidtagande af mera omfattande lagstiftningsåtgärder och att denna lagstiftning måtte utfärdas af Konung och Riksdag gemensamt.

Nu ligger frågan före i sammanjemkningshänseende. Vill man, att någonting skall utträttas i närvarande stund, har man ingenting annat att göra än att biträda detta beslut. Och skulle så inträffa, att kammarne fatta sammanstående beslut i frågan, vill jag uttala den förhoppningen, att Kongl. Maj:t, på samma gång dessa frågor tagas i öfvervägande, måtte taga i öfvervägande jemväl de andra önskemål, som Andra Kammaren uttalat och som äfven inom stora kretsar af Första Kammaren hafva sympatier, samt att Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen göra sådan framställning, att lagstiftning i ämnet måtte komma till stånd.

I ärendets nuvarande skick yrkar jag bifall till lagutskottets hemställan.

Herr A. Hedin i Stockholm: Det kan icke vara i någon mån tvifvelaktigt, hvarför man från andra sidan håller på, att skrivelsen skall komma fram till Kongl. Maj:t i detta skick, så att Kongl. Maj:t icke skall finna sig behöfva komma till Riksdagen med framställning i ämnet. Och det syftet står otvifvelaktigt i strid med hvad motionärerna afsett, nemligen att få en *verksam* lagstiftning i ämnet.

Om det nu förhåller sig så, att i Norge Kongl. Maj:t har rättighet att utfärda sådana bestämmelser, som här blifvit ifrågasatta, utan att vända sig till Stortinget, kan detta icke, synes mig, vara egnadt att utöfva den allra ringaste inflytelse på svenska Riksdagens beslut, eftersom väl bekant är, att Kongl. Maj:t hvarken enligt lag eller enligt vana och praxis har i Norge någon sådan vidsträckt, för att icke säga rent af obegränsad administrativ lagstiftningsmakt som

Om föreskrifter rörande fartygs sjödyglighet m. m.
(Forts.)

Om föreskrifter rörande fartygs sjöduklighet m. m.
(Forts.)

här. Och i Danmark, efter den stora förändring i regeringsskicket, som der inträffat, är man väl också temligen förvissad om, att regeringen icke kommer att lagstifta i strid mot hvad representationen önskar.

För öfrigt, hvad allt som kan innefattas under så obestämda ordalag, som här begagnats, vet jag icke. Men om man besinnar hvad Kongl. Maj:t kan påfinna i uttolkningsväg för att utsträcka den administrativa lagstiftningsmakten öfver alla gränser, så är det icke småsaker, hvarom det här handlar.

Den grundsatsen, att man för att vinna *något* i sak — hvilket något här uppenbarligen är mycket litet — skall uppoffra en sådan princip som den här ifrågavarande, den kommer jag aldrig någonsin att besluta mig för. Och jag skall till och med finna mig föranlåten, om så behöfves, att besvära kammaren med en votering i saken för att se, huru många de kunna vara, som vilja uppehålla representationens rättigheter i detta fall.

Herr Zetterstrand: Jag kan mycket väl fatta anledningen, hvarför den förre talaren hyser konstitutionella betänkligheter. Det förefaller mig helt naturligt. Men å andra sidan må man också betänka, att dröjsmål med lagstiftning i denna fråga kan, såsom med skäl framhållits vid förra behandlingen af ämnet, medföra, att åtskilliga människolif under året sättas i fara. Jag vill nu icke taga på mitt ansvar, att genom fördröjd lagstiftning på detta område något sådant skall inträffa. Och därför, äfven om jag hyste konstitutionella betänkligheter i detta fall, hvilka väl ändå, med hänsyn till frågans ringa vikt, måste hafva mycket ringa betydelse, skulle jag likväl icke underlåta att lemna bifall till detta förslag, som väl i alla fall skall komma att för dem, som idka sjöfartsyrket, blifva af betydelse.

Jag yrkar fortfarande bifall till utskottets hemställan.

Herr Wallenberg: Jag skall icke tillåta mig att alls ingå på frågans konstitutionella del, men deremot gerna understödja det af herr Zetterstrand nyss gjorda uttalandet beträffande önskvärdheten från sjöfartsuäringens sida af, att de angelägenheter, som i sammanjemkningsförslaget finnas upptagna, nu måtte komma till en lycklig lösning.

Redan år 1897 begärde nordiska sjöfartsmötet, att åtgärder måtte vidtagas för att kondemnerade fartyg icke måtte få användas i sjöfart, utan att sjövärdighetsbevis för sådant fartyg kunnat erhållas. Med afseende på innehållet af första afdelningen af sammanjemkningsförslaget, nemligen att kontroll å ångfartygspannor och ångrör skall ega rum, har från de sjöfarandes sida aldrig någon invändning gjorts.

Likaledes är jag skyldig — och jag gör det gerna — att för kammaren uttala, hurusom stämningen bland sjöfarande utvisar, att de visst icke sätta sig emot reformer i sådan praktisk rigtning, som skulle trygga sjöfarande, passagerare och gods och som i andra punkter afses. Man har under senaste åren exempelvis gjort rätt vidt

omfattande förslag till trygghet på passagerareångfartyg, och man skulle säkerligen aldrig inom sjöfartskretsar komma att sätta sig emot ett lagförslag, som äsyftade att införa en mera omfattande materiel för lifräddning och äfven för eldsläckning ombord å fartyg. För egen del gör jag det visst icke, utan ställer mig tvärtom på deras sida, som yrka på dylika åtgärders vidtagande. Men detta är något helt annat än det, hvarom motionärerna framlagt förslag. Detta gälde plimsoll-lagstiftningen, och det är den, som man inom sjöfartskretsar hyser betänkligheter emot.

Om föreskrifter rörande fartygs sjöduklighet m. m.
(Forts.)

Man har vidare inom sjöfartskretsar vidtagit icke obetydliga åtgärder i ändamål att få fram förslag till tryggande af sjöfarten, såsom t. ex. att få bättre fyrar, fyrskepp och farleder.

Jag vill sålunda bekräfta, att man inom sjöfartskretsar icke ställt sig emot reformer.

Då emellertid nu sammanjemkningsförslaget just går i den riktning, som inom sjöfartskretsar anses vara den rätta, vill jag för min del gerna understödja detta sammanjemkningsförslag och yrkar bifall till detsamma.

Herr Elowson: Herr grefve och talman! Jag anhåller, att Andra Kammaren för konsekvensens skull måtte vidhålla samma beslut, som kammaren fattade förlidet år. Frågan om förbättrade lagbestämmelser till motverkande af de med sjöfarten förenade faror förelåg äfven då och likaså ett sammanjemkningsförslag. Beträffande första punkten äro sammanjemkningsförslagen i år och i fjol alldeles lika, men i år har upptagits en andra punkt, nemligen att Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, »i hvad mån fullständigare föreskrifter än de nu gällande böra meddelas i fråga om fartygs utrustning med lifbergnings- och eldsläckningsredskap». En sådan begäran må ju vara af gagn för sjöfolket.

Det hufvudsakliga skälet till, att Andra Kammaren förra året afslog sammanjemkningsförslaget, hänförde sig emellertid, enligt protokollet öfver diskussionen onsdagen den 1 maj, till en utstrykning af väsentlig räckvidd, i det att framställningen derom, att Kongl. Maj:t skulle inkomma till Riksdagen med förslag till lagbestämmelser i berörda afseenden, hade utelemnats. Det var sålunda den konstitutionella synpunkten, som då gjorde sig gällande, och då jag tror, att denna bör vidhållas äfven vid innevarande riksdag, skall jag förena mig med den talare, som yrkade afslag å sammanjemkningsförslaget. Det synes mig vara en ganska farlig väg att beträda, då man vill, såsom det sades, inbjuda Kongl. Maj:t att på egen hand lagstifta i en fråga, som egentligen och rätteligen är af civillags natur.

Skulle man nu anse, att den detaljbestämmelse, som blifvit tillagd, är af synnerligen stort intresse för sjöfarten och rederinäringen, likaväl som för sjömännen, — den nästföregående talaren vitsordade, att man hyser stort intresse för densamma inom sjöfartskretsar — synes det vara bäst och på samma gång det formelt rigtiga, att från sjöfartsnäringens idkare en petition i saken inlemuas till regeringen.

Om föreskrifter rörande fartygs sjödyglighet m. m.
(Forts.)

Regeringen kunde ju också tänkas af sig sjelf hafva den omtanke om sjöfartsnäringen, att hon, utan någon riksdagsskrivelse, underkastade frågan en utredning. I sjelfva verket äro ju vissa delar af ärendet redan föremål för undersökning. Men det vore betänkligt, om Andra Kammaren, om Riksdagen i sin helhet skulle genom en dylik hemställan likasom inbjuda Kongl. Maj:t att på administrativ väg lagstifta i ämnet, då det är en konstitutionel rätt, som derigenom skulle sättas på spel.

Herr greve och talman! Jag anhåller, att kammaren måtte, med vidhållande af sitt beslut från föregående år, afslå sammanjemkningsförslaget.

Herr Brodin: Herr talman! Då denna sak var före inom kammaren, fäste jag uppmärksamheten uppå, att beträffande kondemnerade fartyg det redan fins lagbestämmelser uti ifrågavarande syfte. Som utskottet emellertid nu föreslagit en skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande »dels i hvad mån föreskrifter lämpligen kunna meddelas till förebyggande deraf, att kondemnerade fartyg användas i fraktfart, utan att deras sjövärdighet blifvit genom behörigt bevis ådagalagd», skall jag bedja att ytterligare få påvisa nämnda förhållande. Innan Riksdagen beslutar en skrivelse, bör den hafva tagit reda på, huru saken ligger, och det förvånar mig, att icke inom lagutskottet tillbörlig utredning gifvits härutinnan.

Sista momentet i 2 § af gällande sjölag, hvilken är af Kongl. Maj:t och Riksdagen gemensamt antagen, lyder: »Huru fartygsregister skall vara inrättadt och registrering ske, derom gälle hvad af Konungen förordnas.» Riksdagen har sålunda anförtrött åt Kongl. Maj:t att utfärda förordning angående registrering af fartyg. I § 18 af den utaf Kongl. Maj:t på grund härat utfärdade förordning angående registrering af svenska fartyg säges, att registrerad fartyg skall afföras ur registret, när det förolyckats, upphuggits eller annorledes förstörts, genom laga kraft egande beslut prisdömts eller, i den ordning sjölagen stadgar, förklarats icke vara istandsättligt, eller ock all underrättelse om fartyget uteblifvit så lång tid, som enligt 25 § sjölagen bör i ty fall förflyta, innan fartyget, i händelse det varit försäkradt, må anses förlorat. Herrarne finna häraf, att Kongl. Maj:t utfärdat en förordning på grund af Riksdagens begäran. Här har nu icke af motionärerna, hvarken i år eller förra året, påvisats ett enda fall, sedan denna registreringslag kom till, der densamma icke ordentligt tillämpats. Vidare skall jag bedja att få erinra om § 23 i nämnda förordning, der det heter: »Har i fall, då enligt denna förordning anmälan till fartygsregistret är föreskrifven, sådan anmälan ej skett inom den dertför i hvarje fall stadgade tid, böte den anmälningsskyldige från och med tio till och med trehundra kronor.» Detta är ju nu en författning, tillkommen på Riksdagens begäran. Det har af enskild motionär påståtts, att denna icke efterleves, men det har icke anförts ett enda bevis härför. Skall då Riksdagen på så lösa grunder skriva till Kongl. Maj:t och begära ytterligare lagstiftning, när det redan finnes en lagstiftning förut och det icke vi-

sats, att bestämmelserna i densamma icke efterleivas. Jag kan icke finna, att detta är Riksdagen värdigt.

Jag har intet yrkande att göra.

Om föreskrifter rörande fartygs sjövärdighet m. m.

(Forts.)

Herr Branting: Att herr Wallenberg från sin synpunkt på det lifligaste yrkar bifall till föreliggande sammanjemkningsförslag, förstår jag mycket väl. Men just därför, att Andra Kammarens majoritet visat sig såväl vid förra debatten under innevarande riksdag i denna sak likasom ock i fjol stå på en *annan* ståndpunkt i detta fall än de intressen, hvilkas talan herr Wallenberg för, förefaller det mig, som om vi här konsekvent icke kunde annat än stå fast vid de föregående uttalanden, som gjorts af denna kammare. Hvad skulle i själva verket vinnas med detta sammanjemkningsförslag? Jo, det, att Andra Kammaren i allt fall frångick den fasta hållning, som den förut i denna sak intagit, men deremot fick fram några småsaker i skrifvelsen till Kongl. Maj:t. Dermed vore den *stora* frågan, den verkliga frågan, som bragts på tal af motionärerna, hvad vi sammanfatta som sjöfolkets skyddsfråga för en rätt afsevärd framtid bragt ur världen såsom riksdagsfråga.

Kongl. Maj:t kan, sade herr Zetterstrand, i allt fall taga i öfvervägande de frågor, som af Andra Kammaren eusamt framhållits. Ja, naturligtvis kan Kongl. Maj:t det, om Kongl. Maj:t så vill, men jag hemställer: hvilken påtryckning skulle vara den starkaste: — om Andra Kammaren nu gåfve efter och stannade vid de obetydligheter, i fråga om hvilka den fått Första Kammaren med sig, eller om Andra Kammaren nu såsom i fjol står fast vid sin förut uttalade mening?

Afven jag hemställer sålunda om afslag på detta sammanjemkningsförslag.

Herr Widén: Herr talman, mine herrar! Som herrarne väl torde minnas, deltog jag förra året inom det särskilda utskottet i behandlingen af dessa frågor. Jag stod då på en ståndpunkt, hvilken visserligen icke helt och hållet öfverensstämde med motionärernas, i det jag nemligen icke önskade, att Riksdagen skulle hos Kongl. Maj:t begära utredning och bestämmelser rörande fartygs däckslast och rörande åsättande af viss lastlinje å fartyg, ehuru jag för min del icke hade någonting emot, om Kongl. Maj:t tog äfven dessa saker under öfvervägande. Men hvad jag för min del då mycket strängt höll på och fortfarande anser såsom det hufvudsakliga i denna fråga, det är, att man får införd en betryggande kontroll öfver fartygs sjövärdighet. Detta anser jag för min del vara a och o i denna lagstiftning. Ty blir det icke någon ordentlig kontroll, har man icke heller någon visshet, att de stadganden, som finnas eller möjligen komma att införas, verkligen blifva iakttagna. Det är i detta hänseende, vår nu gällande lagstiftning är som mest bristfällig. Med denna ståndpunkt kan jag icke vara belåten med detta sammanjemkningsförslag.

Hvad man genom detsamma skulle vinna är i själva verket till stor del icke något nytt, utan sådant, hvarom, enligt hvad jag förut tillätit mig påpeka, framställning redan är gjord hos Kongl. Maj:t.

Om föreskrifter rörande fartygs sjöduklighet m. m.

(Forts.)

För det första begär man utredning och eventuellt föreskrifter till förebyggande deraf, att kondemnerade fartyg användas i fraktfart. Ja, detta är otvifvelaktigt någonting af betydelse. Men Kongl. Maj:t har redan anledning att taga detta i öfvervägande utan skrivelse från Riksdagen, i det att handels- och sjöfartskomitén hos Kongl. Maj:t hemställt om föreskrifter i sådant hänseende. Vidare begär man föreskrifter i syfte, att kontroll må komma att utföras å beskaffenheten af ångfartygs pannor och ångrör. Äfven detta ärende föreligger emellertid hos Kongl. Maj:t och har förelegat mycket länge. Lagstiftning är nemligen ifrågasatt rörande kontroll å ångpannor i allmänhet och således äfven å ångpannor på fartyg. Riksdagen behöfver därför icke heller skriva i detta hänseendet. För det tredje och sista föreslås nu af utskottet — och det skulle väl vara den egentliga vinsten — att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, om icke fullständigare föreskrifter än de nu gällande borde meddelas i fråga om fartygs, utrustning med lifbergnings- och eldsläckningsredskap. I detta hänseende medgifver jag, att det skulle vara någonting nytt och innebära en verklig vinst att erhålla föreskrifter. Men jag tror, att de föreskrifter, man dervidlag finge, likväl ej blefve effektiva, om man icke tillika finge en betryggande kontroll. I sak anser jag således föga vunnet med ett bifall till sammanjemkningsförslaget.

Nu har den talare, som å lagutskottets vägnar försvarade utskottets förslag, ställt i utsigt, att de andra önskemål, som icke i förslaget upptagas, ändå möjligen skulle af Kongl. Maj:t upptagas till skärskådande. Ja, det kan ju vara möjligt, att Kongl. Maj:t gör det, men härvid ber jag dock att få för min del erinra, att äfven om jag skulle kunna vara med om, att Kongl. Maj:t i administrativ väg meddelade föreskrifter i de afseenden, som lagutskottets sammanjemkningsförslag omfattar, så kan jag dock icke under några omständigheter anse riktigt, att Kongl. Maj:t i administrativ väg meddelar föreskrifter rörande de öfriga och mera vidt gående önskemål, som Andra Kammaren en gång satt på sitt program. Men detta skulle väl blifva konsekvensen, om i Andra Kammarens bifall till lagutskottets förevarande hemställan skulle få anses ligga en önskan, att Kongl. Maj:t upptog till behandling äfven frågorna om kontroll å fartygs sjövärdighet samt om lastlinie och däckslast m. fl.

På grund såväl häraf som de af mig förut anförda sakskälen, ber jag, herr talman, att få yrka afslag å det föreliggande sammanjemkningsförslaget.

Häruti instämde herr *Öhngren*.

Herr von Schéele: Herr talman! Mine herrar! Då jag har äran representera en stad, som har mycket stort intresse af den angelägenhet, hvarom här är fråga, anser jag min pligt vara att tillkännagifva min ställning till denna sak.

Visserligen är jag med afseende på den konstitutionella synpunkten af motsatt åsigt med lagutskottets ärade vice ordförande så till vida, som jag i fråga om Riksdagens grundlagsenliga rätt icke anser något vara af så ringa betydhet, att jag skulle vilja vara

med om att på bekostnad deraf främja ett i hvarje fall underordnad intresse, om rätten dymedelst trädde för nära. Men som jag är med honom fullt ense uti, att detta härvidlag icke är förhållandet, så behöfver jag icke vidare uppehålla mig vid den sidan af saken.

Öfvergår jag därför strax till hvad som här närmast föreligger, kan jag icke finna annat, än att det i allmänhet är en klok politik att icke skjuta ifrån sig det man kan få, därför att man icke får allt efter sin önskan. Är det icke bättre att vinna något än intet? Klart är ju, att härutinnan den stora sjöfarten och den lilla hafva delvis skiljaktiga intressen. Men blifva icke bådadera i ntskottets hemställen någorlunda tillgodosedda? Och ligger det icke i naturen af en sammanjemkning, att något måste å hvardera sidan uppgifvas? Icke innebär väl heller allt slags eftergift brist på fasthet och följd-rigtighet, utan en sådan kan nog lika mycket känneteckna en högre syn på tingen.

Herr talman! För min del ber jag att få ansluta mig till yrkandet om bifall till sammanjemkningsförslaget.

Herr Smith: Herr talman! Mine herrar! Jag hade egentligen ej tänkt yttra mig i föreliggande fråga i dag, ty jag har varit mycket tveksam, hvilken väg man skulle välja. Båda vägarne hafva synts mig kunna vara måhända lika goda. Jag medgifver gerna, att man genom att helt och hållet uppskjuta saken ådrager sig ett drygt ansvar, för den händelse några olyckor skulle tima, innan tillfredsställande lagstadganden komma till stånd. Men å andra sidan kan jag icke heller låta mig nöja med det temligen magra program, som innehålles i sammanjemkningsförslaget.

Det gläder mig visserligen, att den ärade motsståndaren på stockholmsbänken nu har något modifierat sina åsigtter och synes hägad att gå med på hvad som här föreslås. Jag kan så väl fatta det. Detta rör egentligen icke den ekonomiska sidan af saken. Men det gör deremot kanske frågan om lastmärke och öfverlastning af fartyg. Hvad här begäres utom det, som förut blifvit bestämdt, eller eld-släckningsredskap och lifbergningsmateriel om bord, äro sådana bagateller, att de ej förtjena nämnas.

Jag skulle naturligtvis för min del hafva velat se ett något vidsträcktare tillmötesgående från Första Kammaren i detta sammanjemkningsförslag, och har jag därför svårt att biträda detsamma, sådant det nu föreligger, särskildt då jag af flera talare hört, att det sannolikt ej heller kommer att blifva kammarens beslut.

Innan jag slutar mitt anförande och således yrkar afslag å sammanjemkningsförslaget, vill jag dock med anledning af hvad den ärade representanten från Visby yttrat be att få fästa uppmärksamheten på en sak, som enligt min mening icke blifvit nog framhållen. Det har nemligen yttrats af herr Wallenberg, att man genom sådana bestämmelser som de här afhandlade skulle skada den s. k. lilla flottan eller kustflottan. Jag framhöll i den motion, som jag förra året hade äran väcka, att den lilla flottan borde vara befriad, så vitt möjligt, från dessa bestämmelser. De äro nemligen icke så mycket af behovvet påkallade för denna flotta, som icke lemnar land ur sigte,

Om föreskrifter rörande fartygs sjöduklighet m. m.
(Forts.)

*Om före- utan när som helst kan vid behof inlöpa i hamn. För denna flotta
skrifter rö- är det icke nödvändigt att hafva så stränga bestämmelser fastställda
rande fär- som för den stora flottan, som seglar ute på hafvet och icke kan
tygs sjödu- söka hamn, då den är i nöd eller fara. Jag har velat nämna detta
gighet m. m. i förbigående.*
(Forts.)

För öfrigt har jag icke, då nu sammanjemkningsförslaget en gång kommit uuder debatt, annat förslag att göra, än att Andra Kammaren måtte vidhålla sin i fjol uttalade åsigt, på det att en mera tillfredsställande lösning af denna fråga än enligt det nu föreliggande sammanjemkningsförslaget måtte så fort som möjligt komma till stånd.

Härmed var öfverläggningen afslutad. I öfverensstämmelse med de yrkanden, som derunder förekommit, gaf herr talmannen propositioner: 1:o) på bifall till utskottets hemställan; och 2:o) på afslag å nämnda hemställan. Herr talmannen ansåg förstnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad, men som votering begärdes, blef nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller lagutskottets hemställan i utskottets förevarande memorial n:o 14, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren afslagit utskottets berörda hemställan.

Omröstningen, i vanlig ordning företagen, utföll med 93 ja, men 95 nej; och hade utskottets hemställan alltså af kammaren afslagits.

§ 8.

*Om förvand- Å föredragningslistan fans vidare upptaget lagutskottets utlåtande
ling af böter.* n:o 15, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående förvandlingen af böter i fall af bristande tillgång till deras gäldande.

I berörda, inom Andra Kammaren afgifna motion, n:o 58, hade herr *N. Andersson* i Pettersborg föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla om framläggande af sådant förslag till ändring i gällande lag, att ådömda böter skulle, om den dömda saknade tillgångar, förvandlas genom annan myndighet, än nu skedde.

Utskottet hemställde emellertid, att nu ifrågavarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Sedan utskottets berörda hemställan uppläst, yttrade:

Om förvandling af böter.
(Forts.)

Herr Andersson i Pettersborg: Herr talman! Mine herrar! Jag skall börja med det, hvarmed utskottet sjelft börjar sin motivering. Utskottet yttrade i fjol uti motiveringen till sitt då afgifna utlåtande, att det vore, efter utskottets uppfattning, oförnekligt, att det nuvarande tillvägagångssättet för förvandling af böter i många fall föranledde onödig omgång och långsamhet i straffexekutionen. I år säger utskottet, att någon anledning till förändring af det nuvarande förfarandet icke förefinnes, och anser utskottet därför, att lagen är bra såsom den är. Man kan nästan undra, om det är samma utskott, som förehaft denna motion till behandling i år som i fjol.

Innan jag ingår på vidare granskning af utskottets motivering, skall jag anhålla att få redogöra för en händelse, som, bland annat, gifvit mig anledning dels att afgifva den af mig i fjol väckta motion och dels att i år återkomma med samma motion, ehuru i något förändrad form.

För några år sedan anlände ett större finskt skepp några dagar före jul till en af våra landsortstäder. Julaftonen bjöds besättningen på extra förplägnad ombord, uti hvilken äfven ingick spirituosa. Efter festens afslutande begaf sig besättningen i land för att fortsätta festen. Utvisad på gatan, tillstälde den der ett våldsamt slagsmål, deruti knifvar utgjorde vapen. Efter en längre stund lyckades emellertid polisen att afstyra slagsmålet. Dessa sjömän, hvilka, om jag ej missminner mig, uppgingo till ett antal af 14, måste samtliga införas på en närbelägen lokal för att förbindas af läkare; två af dem måste qvarligga under fortsatt läkarebehandling, två af dem infördes i häkte och de öfrige fördes ombord. Gatan, der detta slagsmål egt rum, företedde stora fläckar af blod. Härefter vidtog inför rådstufvurätten en mycket långvarig, under flera månader pågående ransakning, hvartill orsaken var, dels att de två, som voro mest massakrerade, icke kunde inställas inför rätten, dels att de på fri fot varande mellan hvarje förhör tillstälde nya oordningar, och dels slutligen, att en mängd vittnen måste höras, då de tilltalade alltid nekade. Efter en lång tid afkunnade emellertid rådstufvurätten en dom, som lydde för hvar och en af dem på rätt höga böter, hvilka tillsammans med rättegångskostnaderna uppgingo till mycket stora och afsevärda belopp, ehuru jag för tillfället icke erinrar mig beloppens storlek.

Sedan ordföranden i rätten förklarad förhandlingarna afslutade, yttrade han: »Ja, hvartil tjenar nu allt detta myckna arbete och besvär, då dessa sjömän afsegla i morgon.» Då åklagaren häremot invände, att han gjort sin pligt, svarade domaren: »Ja, det förnekar jag icke, men domen kommer nog aldrig att gå i verkställighet.»

Detta domarens svar var, enligt min tanke, detsamma, som om han sagt: den dom, som jag nyss afkunnat, är af noll och intet värde.

Mine herrar! Det kan väl således icke förnekas, att det finnes skäl för min motion, ehuru utskottet i år anser, såsom jag nyss anförde, att intet skäl finnes för densamma. I fjol ansåg utskottet, att ramen för klämnen i min motion var för trang och att det kunde

Om förvand-
ling af böter. finnas andra sätt att åstadkomma någon förbättring uti ifrågavarande hänseende. I år säger utskottet deremot, att ramen är för vid, men jag undrar verkligen, om det ärade lagutskottet behöft hysa betänkligheter mot att i enlighet med min motion tillstyrka ett skrifvelse-förslag till Kongl. Majt. Ty åtminstone har jag aldrig funnit, att regeringen framkommit med något lagförslag, som icke varit väl öfvervägdt eller som gått för långt. Jag tror således icke, att lagutskottet skall kunna tillvita regeringen att hafva framkommit med något ohemult förslag.

De skäl, som utskottet anförde för afslag å min vid sistlidet års riksdag väckta motion, har jag uti motiveringen till min motion detta år sökt att vederlägga. Utskottet har icke heller bestridt dem, och med anledning deraf skall jag icke vidare orda derom, utan på grund af hvad jag nu haft äran anföra anhålla att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till min motion.

Herr Nilsson i Skärhus: Det kan ju icke förnekas, att det var en mycket mörk tafla, som den ärade motionären nyss målade för oss, och att det kan finnas mycket, som talar för bifall till hans motion, men utskottet har icke heller underlåtit att taga den föreliggande frågan i öfvervägande från många olika sidor och äfven från den af motionären nu framhållna.

Detta oakadt har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till motionen. Och ett ytterligare skäl för sitt afslagsyrkande har utskottet funnit i den förmodan, att det af motionären nu framställda förslag redan utgör föremål för behandling inom den af Kongl. Majt tillsatta komité för utarbetande af förslag till ändring i vissa delar af gällande strafflagstiftning och att denna komité kanske till nästkommande Riksdag skall afgifva förslag just i den riktning, som motionären åsyftar, hvarigenom således det önskemål, som motionären uppställt, skulle kunna vinnas.

På grund af dessa och de utaf utskottet anförda skäl anhåller jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Andersson i Pettersborg: Gent emot den ärade utskottsledamotens yttrande derom, att ifrågavarande komité skulle hafva i uppdrag att taga jemväl den nu föreliggande frågan i öfvervägande, anhåller jag att få meddela kammaren, att detta icke är med verkliga förhållandet öfverensstämmande. Äfven jag har vändt mig till ledamöter af denna komité för att erhålla upplysningar i detta afseende, men dervid erfarit, att ledamöter visserligen bragt frågan på tal, men att komitén knappast ansåg sig skyldig att företaga frågau till behandling.

Derest åter lagutskottet tillstyrkt min motion och Riksdagen bifallit densamma, kan det väl med visshet antagas, att regeringen öfverlemnadt frågan till behandling af denna komité, hvilken då haft skyldighet att åtminstone afgifva något yttrande deröfver.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats afslutad samt herr tal-

mannen framställt proposition på de derunder gjorda yrkandena, blef utskottets hemställan bifallen.

§ 9.

Häruppå föredrogs och godkändes lagutskottets utlåtande n:o 16, i anledning af väckt motion om ändring af 61 § i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

§ 10.

Slutligen företogs till afgörande lagutskottets utlåtande n:o 17, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen. *Om ändrad lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen.*

Uti en inom denna kammare af herrar *J. Nydal* och *E. G. Åkerlind* väckt motion, n:o 87, hade föreslagits, att Riksdagen måtte besluta, att 18 kap. 16 § strafflagen skulle erhålla följande förändrade lydelse:

Misshandel af djur straffas med böter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till fängelse dömas.

Uti ofvanberörda utlåtande hemställde utskottet, att förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Vid utlåtandet fans emellertid fogad reservation af herr *Lindhagen*, med hvilken herrar *Zetterstrand* och *Gussing* instämt.

I denna reservation hade herr *Lindhagen* föreslagit, att Riksdagen ville för sin del antaga följande ändrade lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen:

Visar någon i behandling af djur uppenbar grymhet; straffes med böter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande; må till fängelse i högst sex månader dömas.

Sedan utskottets hemställan blifvit uppläst, anförde

Herr *Lindhagen*: Då jag jemte två af utskottets ledamöter afgifvit reservation mot utskottets förevarande betänkande, skall jag anhålla att få anföra något till stöd för motionen.

Motionärerna hafva med sin ifrågavarande motion syftat derhän att dels utsträcka begreppet djurplågeri till att omfatta »misshandel» af djur och dels att utvidga begreppet: »egna eller andras kreatur» såsom djur i allmänhet.

Att nu beteckna djurplågeri såsom misshandel af djur i allmänhet, kan från lagtolkningens synpunkt vara en ganska vanskligh sak, då ju människorna använda djuren obegränsadt för sina ändamål och endast dödandet af ett djur innefattar en misshandel i största utsträckning. Deremot synes det uti gällande lag använda begreppet: uppenbar grymhet mera ansluta sig till den allmänna uppfattningen,

Om ändrad
lydelse af
18 kap. 16 §
strafflagen.
(Forts.)

att man bör ingripa, då någon på ett uppseendeväckande sätt tillåter sig mot djur något, hvilket man i allmänhet icke tål på den ort, der förfarandet eger rum, och ett sådant uttryckssätt medgifver äfven ett tänjbart utrymme för en stigande upplysning att göra sig gällande. Reservanterna hafva därför ansett, att man under nuvarande förhållanden borde släppa denna del af motionärernas framställning för att mera odeladt kunna egna uppmärksamhet åt den andra delen af motionen.

Motionärerna hafva der hemställt, att Riksdagen måtte besluta, att uttrycket »egna och andras kreatur» skulle utbytas mot ordet »djur», och jag måste bekänna, att jag har mycket svårt att förstå, hvarför icke en sådan lagändring kunnat vinna utskottets bifall. Många gånger hafva dylika yrkanden framställts, men alltid hafva på samma skäl såväl utskottet som Riksdagen ställt sig afvisande mot ett sådant förslag.

Utskottets skäl äro enligt min mening dunkla och motsägande. Såvidt man kan finna, rör sig utskottet här med två synpunkter. Utskottet säger — om jag förstätt det rätt — att en utsträckning af djurskyddet till djuren i allmänhet skulle enligt utskottets uppfattning dels strida mot det allmänna rättsmedvetandet, dels stöta på synnerligen stora praktiska svårigheter. Men förhåller det sig verkligen så, att detta skulle strida mot det allmänna rättsmedvetandet? Om t. ex. någon skadeskjutit en elg och sedan tillåter sig att upprepade gånger sticka den med knif och sakta pina den till döds — är icke detta ett djurplågeri, som inför det allmänna rättsmedvetandet måste ogillas — och detta i lika hög grad, som om ett liknande förfarande begås vid hemsakt? Eller — för att använda ett exempel, likartadt med det, som i motionen åberopats — om någon infångat en hare och begjuter honom med fotogen och sedan tänder eld på djuret och låter det löpa, är icke detta för det allmänna rättsmedvetandet lika upprörande, som om samma förfarande användes på t. ex. en huskatt? Det är sålunda alldeles tydligt, att åberopandet af det allmänna rättsmedvetandet i detta fall icke har någon grund i verkligheten. Utskottet går också snart från denna sin uppfattning och söker utveckla saken derhän, att i begreppet »egna och andras kreatur» skulle i mycket afsevärd grad inrymmas också de vilda djuren, så att det enligt utskottets uppfattning endast återstår några sällsynta undantagsfall, i hvilka man icke skulle hafva beredt tillräckligt skydd åt vilda djur. Utskottets framställning är här synnerligen dunkel och visar, att utskottet icke tagit kändedom om den motivering, som anförts för det nu gällande stadgandet vid dess tillkomst. Ty af denna motivering framgår uttryckligen, att det endast är djurplågeri mot sådana vilda djur, som användas som hemdjur, som kan falla under strafflagens stadgande. I öfriga fall af djurplågeri mot vilda djur är lagen ej tillämplig, och äfven om enligt utskottets mening straffskyddet skulle erfordras endast för sällsynta undantagsfall, så är väl detta icke något rimligt skäl till, att man skulle underlåta stifta lagen så, att den icke blefve tillämplig äfven för sådana undantagsfall.

Nu menar utskottet vidare, att en sådan lagbestämmelse som

den af motionärerna föreslagna skulle stöta på svårigheter vid tillämpningen. Och jag tror, att hela denna fråga bitintills just stupat derpå, att man föreställt sig, att det mötte större praktiska svårigheter vid straffskyddets utsträckning till vilda djur än vid dess tillämpning endast på hemdjuren. Men så förhåller det sig i allmänhet icke. Ty lagen skall enligt sakens natur äfven beträffande de vilda djuren göra sig gällande endast der någon enligt den allmänna meningen i orten uppenbart öfverskridit måttet af hvad man der i allmänhet tillåter sig mot djuren.

Utskottet har härvid särskildt fäst sig vid det förhållandet, att man icke kan taga hänsyn till den skilnad mellan högre och lägre djurslag, hvilken bör ega rum vid tillämpningen af en dylik lag. Men det är klart, att, då den allmänna rättsuppfattningen är bestämmande för omfånget af lagens tillämpning, denna rättsuppfattning skulle lika fullt komma till inflytande äfven beträffande skilnaden mellan högre och lägre djurslag, en skilnad, som redan nu måste iakttagas, då man skall tillämpa lagen på djurplågeri mot hemdjuren, som ju äfven kunna vara af olika, högre och lägre slag. Utskottet frånträder också sedermera denna sin ståndpunkt, då det säger, att i den mån »en utvidgning af det nuvarande området för begreppet straffbart djurplågeri kommer att uppbäras af det allmänna rättsmedvetandet, torde en förändring af gällande bestämmelser i detta ämne vara behöflig och lämplig samt utan svårighet kunna åvägbringas.»

Reservanterna hafva trots denna sak vara mogen för afgörande nu. Det är ingen, som ens skulle kunna åberopa någon liten fördel af, att straffskyddet icke utsträcktes äfven till de vilda djuren. Det är icke lätt att inse, hvarför det, som här gäller hemdjuren, icke äfven skulle få gälla de vilda djuren. Hvarför då icke utsträcka straffskyddet äfven till dessa senare?

Det skall dock icke lyckas kammaren att afföra denna fråga från kammarens bord, och det skall icke lyckas Riksdagen eller lagutskottet att komma från densamma. Behjertade personer med intresse för saken skola åter och åter upptaga den; och äfven om häremot upprepas alla dessa dunkla och motsägande skäl, skall man icke förtröttnas förr, än frågan vunnit sin lösning.

Jag skall, herr talman, med anledning af hvad jag sålunda anført, be att få yrka bifall till den vid utlåtandet fogade reservationen, hvarigenom vinnes hvad som under nuvarande omständigheter kan synas möjligt att åstadkomma.

Med herr Lindhagen instämde herrar *A. Hedin* i Stockholm, *Pettersson* i Södertelje, *Wallis*, *Branting*, *Nyström*, *Johansson* i Öija, *Persson* i Arboga, *Eklundh* i Lund, *Eklund* i Stockholm, *Jansson* i Edsbäcken, *Nordin* i Sättna, *Spangenberg*, *K. G. Karlsson* i Göteborg, *Berg* i Göteborg, *Thylander*, *Lorichs*, *Heimer*, *Olsson* i Sörnäs, *Lindgren* i Islingby, *Ericsson* i Jönköping, *Sundberg*, *Jönsson* i Mårarp, *Guldbrandsson*, *Söderberg*, *Johansson* i Stora Mellby, *Landelius* och *Ericsson* i Ahlberga.

Om ändrad lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen.
(Forts.)

Om ändrad
lydelse af
18 kap. 16 §
strafflagen.
(Forts.)

Vidare anförde:

Herr Nydal: Herr talman! Såsom kammaren har sig bekant, yrkas i den motion, som behandlas i detta betänkande, att första punkten i 18 kap. 16 § strafflagen, som nu lyder sålunda: »Visar någon i behandling af egna eller andras kreatur uppenbar grymhet; straffes med böter», i stället skulle få denna lydelse: »Misshandel af djur straffes med böter». Det är sålunda i två hänseenden, som förevarande lagstadgande enligt förslaget skulle ändras och på samma gång skärpas: uttrycket »uppenbar grymhet» skulle nemligen utbytas mot uttrycket »misshandel» och orden »egna eller andras kreatur» ersättas af ordet »djur». — Lagutskottet har emellertid icke ansett sig böra tillstyrka förslaget vare sig i ena eller andra afseendet.

Det lär väl för hvar och en vara lätt att förstå, hvarför man från djurskyddsvänligt håll finner det önskligt, att de ord, hvarmed i lagen det straffbara djurplågeriet beskrifves, ha en så pass omfattande betydelse, att hvarje sådan misshandel af djur, som inför det allmänna rättsmedvetandet är moraliskt fördömlig, äfven blir juridiskt straffbar. Så är icke förhållandet med den nuvarande beskrifningen å ifrågavarande brottsbegrepp. »Uppenbar grymhet» i behandlingen af djur ådagalägger enligt vanligt språkbruk endast den, som gör sig saker till ett påtagligt, omisskänligt och *afsigligt* djurplågeri af synnerligen svår beskaffenhet. Lagutskottet medgifver också, att termen »uppenbar grymhet» icke är en adekvat beteckning för begreppet straffbart djurplågeri. Det säger på sid. 6, första stycket: »Med den tolkning af förevarande lagrum, hvilken i praxis utbildat sig, torde det numera få anses gifvet, att detsamma är tillämpligt ej blott på de gröfsta fallen af djurplågeri, då någon plågar endast för det nöje, som beredes honom genom det plågade offrets smärta, utan äfven på hvarje annat rätt och hänsynslöst plågande af beskaffenhet att fördömas af den sunda naturliga sedlighetskänslan.» Härmed vill utskottet säga, att med den tolkning af lagrummet, som utbildat sig vid domstolarne, lagrummet är tillämpligt äfven på sådana fall af djurplågeri, som icke kunna karakteriseras såsom grymma i detta ords vanliga mening. Men om så är, så bevisar detta, att ordet grymhet icke längre är lämpligt, utan bör ersättas af en term, som bättre uttrycker begreppet straffbart djurplågeri.

Jag vågar dock icke tro, att utskottet har så alldeles rätt i sitt antagande, att lagrummet, sådant det nu lyder, är tillämpligt och äfven tillämpas på, såsom det heter i betänkandet, hvarje »rätt och hänsynslöst plågande af beskaffenhet att fördömas af den sunda naturliga sedlighetskänslan». Det finnes nemligen flera arter af upprörande djurplågeri, hvilka skyddas af modet, fördomen och traditionen eller af mäktiga intressen, och för hvilka man gör anspråk på, att de icke skola hänföras till straffbart djurplågeri. Såsom exempel härpå vill jag blott nämna den misshandel af djur, som eger rum vid kapplöpningar och distansridter eller vid användningen af en del gamla slagtsätt. Åtminstone har jag aldrig hört, att någon i vårt land blifv. dömd eller ens åtalad för djurplågeri vid någon kapp-

löpning eller distansridt, ehuru det är allmänt bekant, att vid dessa tillfällen djuren understundom misshandlas på det hänsynslösa och obarmhertigaste sätt. Och hvad grymheterna vid slaget beträffar, så — ehuru man numera har slagmetoder, som möjliggöra ett snabbt och relativt smärtfritt aflifvande af djuren och som äro lätt tillgängliga för hvem som helst — lärer det icke anses som straffbart djurplågeri, att djuren vid slaget pinas i hjel på något af de gamla barbariska sätten. Så förklarade justitiekanslersemetet för några år sedan vid ett tillfälle, att endast undantagsvis det slagtsätt, som vanligast användes, kunde med tillämpning af 18 kap. 16 § strafflagen straffas såsom uppenbar grymhet vid behandling af kreatur.

Om ändrad lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen.
(Forts.)

Jag tror nog, att utskottet har rätt i sin uppfattning angående domstolarnes tolkning af ordet grymhet, om man nemligen endast fäster afseende vid *vissa* slag af djurplågeri. Om ett djurplågeri anses hafva sin grund hufvudsakligen i råhet, i vrede, i grof försumlighet och vårdslöshet eller i någon annan dylik sinnesörelse eller egenskap hos djurplågaren, då torde våra domare mången gång, kanske till och med i de flesta fall, af sin humanitetskänsla förmås att gifva lagrummet en vidsträcktare tolkning, än som, noga sedt, rättfärdigas af ordalydelsen. Men när misshandeln sker eller *synes* ske för något visst ändamål, låt vara ett aldrig så värdelöst och lumpet, blott det har något slags häfd i sed och bruk, då torde äfven den svåraste misshandel icke anses juridiskt straffbar. Felet ligger deri, att handlingens brottslighet göres beroende af den handlande personens mer eller mindre tydliga afsigt och sinnesstämning i stället för af det lidande, som tillfogats djuret, ehuru afseende borde fästas vid både det ena och det andra. För min del har jag svårt att fatta, hvarför t. ex. en stackars åkardräng skall straffas för ett djurplågeri, som torde vara betydligt lindrigare än det, som den förnåme ryttaren utöfvar vid en kapplöpning. Den förre behöfver icke misshandla sin häst på ett sätt, som vittnar om egentlig grymhet, för att straffas som djurplågare, men i det senare fallet lär det fordras, att misshandeln är verkligt *grym*, d. v. s. har till ändamål offrets pinande; och misshandeln skall äfven vara »uppenbar», hvarigenom brottsbegreppets begränsning ännu snäfvare uppdrages. En cirkusegare kan utan att bli straffad misshandla sina djur, snart sagdt, så mycket han behagar, endast han påstår, att misshandeln är nödvändig för djurens dressyr. Men hvilket högt ändamål, hvilket *berättigadt* ändamål har då denna dressyr?

Den begränsning af brottsbegreppet, som ligger i ordet »uppenbar», anser utskottet »vara välbetänkt såsom ett uttryck derför, att straff tillämpningen bör så mycket som möjligt frigöras från individuel uppfattning och ställas i beroende af hvad det allmänna rättsmedvetandet kräfver.» Ingen lär dock på fullt allvar frukta, att, om ordet »uppenbar» utgår ur lagtexten, detta skulle hafva till följd, att — som utskottet tyckes befara — äfven »ett lofligt begagnande af djurens arbetskraft eller nödvändigt agande af desamma» skulle räknas såsom djurplågeri och sålunda medföra straffpåföljd. Det tillkommer ju icke personer med — såsom utskottet uttrycker sig — »allt för

Om ändrad lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen.
(Forts.)

känsliga sinnen», utan domstolarne att afgöra, om en misshandel i ett gifvet fall skall anses som straffbart djurplågeri eller icke.

Mot uttrycket »misshandel», som enligt förslaget skulle sättas i stället för uttrycket »uppenbar grymhet», gör utskottet den anmärkningen, att detta uttryck, »såsom egentligen afseende ett positivt handlande, möjligen skulle kunna föranleda tvekan derom, huruvida djurplågeri i annan, mer negativ form vore straffbart». Derom vill jag icke tvista med utskottet, men jag tillåter mig påpeka, att om den nu använda termen — efter hvad utskottets egen framställning gifver vid handen — vid lagskipningen får en vidsträcktare tillämpning, än hvad ordens egentliga betydelse gifver anledning till, så borde man väl kunna vänta, att domstolarne skulle tolka ordet misshandel så, att någon begränsning utöfver hvad för närvarande i detta afseende gäller icke skulle införas. Och en sådan tolkning låge väl så mycket närmare till hands, som ordet, icke annat än hvad jag vet, i dagligt tal har denna vidsträcktare betydelse.

Jag skall emellertid icke hålla på förslaget i denna del, ty det är möjligt, att det kan finnas en beteckning för det ifrågavarande brottet, som är bättre än den nu föreslagna. Jag har dock icke kunnat underlåta att säga detta, på det att lagutskottets resonnement ej heller i denna del skulle lemnas oemotsagdt.

Deremot ämnar jag yrka bifall till framställningen derom, att äfven andra djur än husdjur göras till föremål för straffrättsligt skydd. I denna punkt kan jag fatta mig kortare, då jag har den lyckan att kunna angående densamma hänvisa till den vid betänkandet fogade reservationen, der skälen för en sådan framställning blifvit framlagda på ett, som mig synes, synnerligen klart och bindande sätt; och dessa skäl har herr Lindhagen nu i sitt anförande närmare utvecklat.

Det förefaller vara påtagligt, att den misshandel, som anses vara brottslig, när den utöfvas mot ett husdjur, äfven är brottslig, när ett vildt djur göres till föremål derför — så påtagligt, att det vore svårt att förklara den inskränkning, som i detta afseende gjorts, om man icke visste, huru denna skyddslagstiftning tillkommit. Det djurskyddsstadgande, som före utfärdandet utaf förordningen af den 26 december 1857 fans i vår lagstiftning (byggningsbalkens 22 kap.), åsyftade endast att skydda djurens *egare* för den skada, som kunde tillfogas honom, derigenom att någon sårade eller dödade hans få eller hund, och det låg då, när man ville ställa äfven djuren under lagens skydd och hägn, nära till hands att stanna vid de i byggningsbalken omnämnda, eller husdjuren, helst som dessa, såsom varande i människans våld och af henne helt och hållet beroende, vida oftare bli föremål för störande och pinliga ingrepp från människans sida än de vilda djuren. Men den omständigheten, att vi icke lika lätt eller så ofta äro i tillfälle att plåga de senare, bör väl icke vara något skäl för, att detta skulle få ske strafflost. Antingen man motiverar sin åsigt om djurplågeriets brottslighet dermed, att det innebär ett ingrepp i djurets rätt, eller dermed, att det sårar andra människors känslor och förråar folkkaraktären, är det lika brottsligt att plåga ett vildt djur som ett husdjur — naturligtvis under förutsättningen af lika

omständigheter i afseende å djurens utvecklingsgrad och måttet af det lidande, som tillfogas dem. Det strider i båda fallen lika mycket mot »den sunda naturliga sedlighetskänslan» och »det allmänna rättsmedvetande», hvaraf — enligt utskottets egna ord — begreppet straffbart djurplågeri bör uppbäras. Vid den misshandel, husdjuren äro underkastade, föreligger icke sällan förmildrande omständigheter, såsom i egarens fattigdom eller okunnighet, men de vilda djuren jagar och pinar man ofta endast som tidsfördrif och för sitt höga nöjes skull. Det kan väl ändå icke vara riktigt, att t. ex. en jägare, som, endast drifven af det nöje jagten skänker honom, plågar lifvet ur, låt oss säga, en elg på det mest obarmhertiga sätt, går fri från straff, under det att en fattig man, som af ekonomiskt intresse, låt vara ett missförstådt sådant, öfveranstänger sin häst, blir straffad som djurplågare. Utskottet tyckes också känna med sig, att ett sådant förhållande icke är som det bör vara, då det på midten af sid. 5 låter oss veta, att orden »egna eller andras kreatur» icke »lära förorsaka någon obehörig inskränkning, då de torde afse äfven sådana vilda djur, som fångade eller tämda någon tid tillhört en person, och domstolarne i allmänhet jemväl vid tolkning af stadgandet ansett, att en person, som fångat ett vildt eller satt sig i besittning af ett herrelöst djur, i och med fångandet eller besittningstagandet varit att betrakta såsom blifven egare af djuret och alltså kunnat straffas äfven för sådan grym behandling af detsamma, som egt rum omedelbart derefter». En dylik passus förekom äfven i ett vid 1898 års riksdag afgifvet lagutskottsbetänkande. Då detta föredrogs här i kammaren, yttrade en ledamot af lagutskottet, nuvarande statsrådet Husberg, i anledning af denna passus bland annat följande:

»Nu säger utskottet, att då någon fångar ett vildt djur och misshandlar det, så måste man säga, att denna person är egare till djuret ifrån och med det ögonblick, han fångat detsamma. Men detta är sådana der juridiska tolkningsförsök, som man måste taga till hjälp, därför att man finner, att sjelfva grundtanken, att göra saken beroende på, om djuren befinna sig i en persons ego eller icke, i sig sjelf är felaktig.»

Den ärade talaren betecknade således utskottets försök att tolka orden »egna eller andras kreatur» såsom en misslyckad nödfallsutväg, och deri torde nog flertalet af kammarens ledamöter gifva honom rätt.

Utskottet medgifver (på sid. 7), att djurskyddslagens bestämmelser böra och kunna ändras i den mån, det allmänna rättsmedvetandet kräfer en utvidgning af området för begreppet straffbart djurplågeri. Men utskottet anser, att ett sådant kraf för närvarande icke förefinnes. Indirekt har dock utskottet erkänt detta kraf genom sitt nyss påpekade försök att tyda orden »egna eller andras kreatur» såsom tillämpliga äfven på vilda djur. Men att det allmänna rättsmedvetandet hos vårt folk är moget för ett skärpt och utsträckt djurskydd, derpå har man ett faktiskt bevis i den anslutning till framställningen härom, hvilken egt rum öfver allt Sveriges land och hvarom den stora massa namnlistor, som ligger här ute i »sammanbindningsbanan», bär vittne. Under den korta tid, listorna varit ute, hafva

Om ändrad lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen.
(Forts.)

Om ändrad
lydelse af
18 kap. 16 §
strafflagen.
(Forts.)

öfver 9,900 personer på dem tecknat sina namn; ty enligt den senast företagna räkningen utgjorde samtliga namnunderskrifterna 9,913, deraf 6,110 män och 3,803 kvinnor; och med dagens post hafva tillkommit så många ännu oräknade listor, att totalsumman kan beräknas öfverstiga 10,000 namn. Jag tror, att något afseende bör fästas vid en dylik opinionsyttring.

Beträffande slutligen hvad utskottet säger derom, att genom bifall till denna framställning det straffrättsliga skyddet skulle komma att omfatta jemväl den lägre stående djurverlden, äfvensom utskottets yttrande om betydelsen för djurskyddet af en stigande upplysning och om den stora och alltjemt fortgående förbättringen i djurens behandling, som hos oss egt rum, så skall jag icke beröra dessa punkter, hvilka af den förste ärade talaren såväl i hans reservation som muntliga anförande blifvit ställda i sitt rätta ljus, utan jag skall nu, herr talman, inskränka mig till att framställa en vördsam anhållan, att kamraren måtte bifalla reservationen.

Häruti instämde herrar *Kvarnzelius, Olsson* i Fläsbro, *Styrlander, Olofsson* i Ävik, *Centerwall, Hammarström, Öberg, Bromée* i Billsta, *Olofsson* i Digernäs, *Byström, Cervin, Sandquist, Eriksson* i Elgered, *Åkerlind, Pantzarhielm* och *Ericsson* i Vallsta.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr grefve och talman, mine herrar! Då jag för min del är en varm djurvän och till alla delar gillar de skäl, som framställts af såväl motionärerna som reservanterna, skulle jag gerna ha velat vara med om motionärernas eller reservanternas förslag, men jag har af praktiska skäl icke kunnat det, utan mäst biträda utskottets förslag. Om man nemligen från landtmannasympunkt betraktar förhållandena, såsom de i allmänhet te sig, kan man icke finna annat, än att genom ett antagande af motionärernas eller reservanternas förslag skulle uppstå en massa trakasserier och svårigheter, som skulle blifva alldeles ööfvervinneliga.

I den nuvarande lagen äro straffbestämmelserna i nu ifrågavarande fall ganska skarpt tilltagna. Det heter nemligen i 18 kap. 16 § strafflagen: »Visar någon i behandling af egna eller andras kreatur uppenbar grymhet; straffes med böter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande; må till fängelse i högst sex månader dömas». Det är alltså, såsom vi finna, stränga straffbestämmelser, som gälla i fråga om grymhet vid behandling af kreatur eller husdjur, egna eller andras. Nu vilja motionärerna och äfven reservanterna gå så långt, att de nuvarande straffbestämmelserna skola tillämpas äfven vid grymhet mot andra djur än husdjur. Men i sådant fall skulle lagen kunna få en så vidsträckt omfattning, att jag sannerligen icke vet, om någon skulle kunna gå säker för åtal för djurplågeri.

Om vi nu tänka på jagt, så kan jag nämna, att ehuru jag icke är någon jägare, har jag det oaktadt sett, huru djur kunna blifva behandlade under jagt. De kunna blifva skadskjutna och sedan få som sådana drifva omkring i många och långa dagar. Detta skulle kanske af en åklagare komma att anses såsom en uppenbar grymhet, som utöfvas mot dessa djur, och han skulle kunna trakassera en

jägare genom ett åtal, ehuru jägaren naturligtvis icke haft för afsigt att plåga djuret, utan endast kommit att göra det genom en olycklig tillfällighet. Ville man förekomma sådant djurplågeri, borde all jagt förbjudas, när äfven den skickligaste jägare kan råka i en sådan tillfällighet.

Om ändrad lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen.
(Forts.)

Med afseende å det stora djurplågeri, hvilket — såsom en af motionärerna här påpekat — försiggår vid traftäffingar, kappridter och kappkörningar, skulle jag deremot vilja, att lagen tillämpades i all dess stränghet. Men å andra sidan kan det ju inträffa förhållanden, der plågande af djur är alldeles oundvikligt, men der dock, i den händelse motionen antages, man genom en persons trakasserier skulle kunna ställas till ansvar och der straffpåföljden skulle blifva böter eller kanske möjligen fängelse.

För oss landtmän är det nemligen nödvändigt att dressera djur. Vi måste t. ex. köra och rida in hästar, hvilka man mången gång, när det är fråga om styfsinta djur, måste bestraffa ganska strängt för att kunna böja dem. Men när man är öm djurvän, har man känsla för hvad man då gör och vet att skilja dessa djur från sådana, som äro lätthandterliga och låta dressera sig med den mildaste behandling.

Motionärernas och reservanternas förslag går ut på skydd för *alla* djur och således äfven för de så kallade lägre djuren. Nu kan det ju finnas en massa lägre djur, som t. ex. kråla på vägen, när man kommer körande, och trots det man ser dem, kan man ingenting annat göra än köra på, och på sådant sätt dödar man tusentals af dessa djur, under det att andra tusental blifva liggande der skadade, men vid lif, i flera dygn, innan döden ändtligen kommer såsom en befriare. Om motionen blefve antagen i hela sin vidd, skulle lagens straffbestämmelser äfven i ett sådant fall kunna göras gällande.

Det är på grund af dessa omständigheter, mine herrar, som jag drager i betänkande att gå med på det nu föreliggande förslaget, oaktadt jag i fråga om ömhet mot djur har samma känsla, som är uttalad af såväl motionärerna som reservanterna.

Af dessa enkla skäl, som jag nu anfört, skall jag, herr talman, be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr *Sjöberg* instämde häruti.

Herr Wavrinsky: Karakteren af vår djurskyddslagstiftning framgår deraf, att den förekommer i strafflagens 18 kap., som ju handlar om sedlighetsbrott. Det är således — såsom också herr Nydal i förbigående nämnde — icke fråga om något skydd för djuren mot misshandel af menniskor, som taga deras lif och arbetskraft, utan det är endast fråga om att skydda sedlighetskänslan, som icke i allt för hög grad får såras af djurens behandling.

I en motion, som jag tidigare haft äran att ingifva till Riksdagen och hvilken ledde till förändring af 18 kap. 16 § strafflagen genom lagen af den 29 juni 1900, har jag ställt mig på samma ståndpunkt som den, herr Nydal nu intager. Min framställning i fråga vann bifall endast med afseende å sista punkten, angående ökade straffbe-

Om ändrad
lydelse af
18 kap. 16 §
strafflagen.

(Forts.)

stämmelser. Under debatten om förslagets principiella delar framställdes i Första Kammaren den farhågan, att exempelvis jagt och fiske skulle lida inskränkning genom antagandet af de då föreslagna lagbestämmelserna. Nu har talaren från lagutskottet påpekat andra trakasserier och svårigheter, som skulle blifva följden af dylika bestämmelser. Men, mine herrar, vi få väl lita något på lagskiparnes omdöme, vi ha fått göra det hitintills, och det har ju visat sig, att lagskiparne varit så återhållsamma med afseende å lagens tillämpning, att det väckt missnöje, och det är troligen på grund deraf, att skärpta lagbestämmelser tillkommit och frågan väckt allmän uppmärksamhet genom djurskyddsföreningarnas aktingsvärda sträfvanden, som lagskiparne tagit mera allvarligt i tu med denna sak. Och det må erkännas, att förhållandena äro betydligt bättre nu än förut och att lagens effektivitet blifvit större. Hafva vi kunnat lita på lagskiparnes omdöme förut, så skola vi väl kunna göra det fortfarande äfven med den utvidgning af lagen, som skulle ega rum derigenom, att den komme att innebära skydd äfven för de vilda djuren. Då reservanterna icke i sitt förslag upptagit uttrycket »misshandel», utan bibehållit det nuvarande uttrycket »uppenbar grymhet», kan jag icke finna, att de betänkligheter, som lagutskottet har anfört, äro väl grundade.

På grund af dessa nu anförda skäl ber jag, herr talman, att få instämma med reservanterna och yrka bifall till reservationen.

Herr von Schèele: Herr talman! Mine herrar! I afseende på hvad som af lagutskottet blifvit anfördt rörande det föreslagna utbytet af uttrycket »uppenbar grymhet» mot ordet »misshandel», lyckönskar jag till den försigtighet, som det härvidlag iakttagit. Det är nog tills vidare bättre att hafva den förra lagbestämmelsen kvar än att vidga den på det sätt, som af motionären föreslagits. Deremot kan jag icke gilla utskottets resonnement mot att utbyta orden »egna eller andras kreatur» mot »djur». Både formelt och reelt förefaller motiveringen i detta afseende bristfällig.

Hvad beträffar den förra synpunkten, blir man något öfverraskad af att finna, hurusom framställningen från att gå i en viss riktning efter hand utvecklar sig i en annan. Till en början säges det på sid. 5, att »utskottet håller ock före, att det i lagen nu förefintliga uttrycket 'egna eller andras kreatur' på ett ganska nöjaktigt sätt angifver de djur, för hvilka lagligt skydd är erforderligt och bör ifrågakomma». *Ganska* är ett ord, som har två betydelser, enär det brukas dels för att försvaga, dels för att stärka en utsaga. Det kan betyda »någorlunda» och det kan betyda »synnerligen». Af sammanhanget bar läsaren att i hvarje särskildt fall sluta sig till, hvilketdera som åsyftas. I det förevarande fallet synes den sistnämnda betydelsen vara den afsedda. Och det är icke blott för närvarande eller en viss tid, som »utskottet håller före, att det i lagen nu förefintliga uttrycket på ett ganska nöjaktigt sätt angifver de djur, för hvilka lagligt skydd är erforderligt och bör ifrågakomma», utan såsom *helt allmängiltigt* uttalas detta omdöme.

Sedermera skrider utskottet till att tala om, hurusom ett vildt

djur, hvilket fångadt eller tåmdt »någon tid tillhört en person», faller under kategorien af sådana djur, som redan nu böra vara skyddade. Jag tillåter mig fästa uppmärksamheten på det oklara i uttrycket *någon tid*, i det att tidslängden icke är bestämd, men tillika på det upprörande i att tänka sig, att så vida det fångade eller tåmda djuret ännu *icke* någon tid hade tillhört en person, skulle det stå utanför det ifrågavarande skyddet, hvaraf det först efter en tillräckligt lång tid komme i åtnjutande.

*Om ändrad
lydelse af
18 kap. 16 §
strafflagen.
(Forts.)*

Läser man vidare i betänkandet, märker man, hurusom öfvergång till en mer humanitär uppfattning af frågan snart nog begynner ske. Det heter nemligen några rader längre ned på samma sida: »Utaf de djur, hvilka skäligen kunna omfattas af lagstiftningen i ämnet», o. s. v. Här medgifves alltså, att det kan finnas skäl för en sådan *omfattning i vidsträcktare mått*, än hvad för närvarande är händelsen, men när det skall angifvas, huru långt detta vidgande torde behöfva gå, heter det: »endast i sällsynta fall». Hvad som endast i sällsynta fall inträffar bör visserligen icke ännu framkalla lagförändring, men det tenderar till en framtida sådan, i den mån som fallen blifva flera.

Vid slutet af lagutskottets utlåtande sid. 7 finna vi öfvergången temligen bestämdt gjord. Ty der heter det: »I den mån denna utveckling kan leda derhän, att en utvidgning af det nuvarande området för begreppet straffbart djurplågeri kommer att uppbäras af det allmänna rättsmedvetandet, torde en förändring af gällande bestämmelser i detta ämne vara behöflig och lämplig samt utan svårighet kunna åvägbringas.» Sålunda har utskottet sjelft kommit till ett principiellt erkännande af den sanningen, att ett sådant skydd bör inträda, när blott det allmänna rättsmedvetandet därför blifvit moget.

Nu står frågan alltså på den punkten: är det allmänna rättsmedvetandet moget för en sådan åtgärd? Mig synes, som om hvad här i kammaren talats redan utgör ett ojäfaktigt bevis, att så är. Men dertill kommer, att äfven de, som stå bakom oss, hafva uttalat sig så tydligt, att svenska folkets rättsåskådning i detta afseende icke borde kunna misskännas. Underligt vore det ock i sanning, om år 1857 det tillräckliga underlaget skulle hafva i folkmedvetandet förefunnits för hvad som då blef såsom en nyhet i detta hänseende lagbestämdt, men nära ett halft århundrade derefter rättsmedvetandet inom samma folk icke skulle hafva mognat för den obetydligt vidgade bestämmelse, hvarom nu fråga är. Mig synes detta icke kunna med allvar tänkas.

Slutligen vill jag erinra om, att det råder en vexlverkan mellan rättsmedvetandet och lagen. Lika väl som man fordrar, att nya lagbestämmelser skola vänta på en viss fond af folkligt rättsmedvetande, lika väl gäller det, att lagen icke må fördröja sig och derigenom förhindra en sund utveckling af det folkliga rättsmedvetandet.

Herr talman! På de skäl, jag anfört, ber jag att få ansluta mig till reservationen.

Med herr von Schëele förenade sig herr *Petri*.

Andra Kammarens Prot. 1902. N:o 17.

Om ändrad
lydelse af
18 kap. 16 §
strafflagen.
(Forts.)

Herr Bystedt: Herr talman! Jag har vågat taga till ordet i denna fråga, emedan jag under många år varit ordförande uti en ganska verksam djurskyddsförening i min hemort och derunder kommit under fund med, att känslan såväl för djurens skyddande mot oskäligen behandling som äfven för människans pligter i allmänhet mot desamma under de senare åren betydligt utvecklats i vårt land.

Att det allmänna rättsmedvetandet nu är moget för en utvidgning af straffbestämmelserna för djurplågeribrott visas dels deraf, att djurskyddsföreningar bildats öfverallt i landet både i städerna och på landsbygden, dels ock deraf att vi under det senaste årtiondet på detta område fått en mycket rikhaltig litteratur både i form af boktryck, tidningar och tidskrifter. Jag tror därför icke, att utskottet träffat det rätta uttrycket, då utskottet frambåller, att tiden för skärpta lagbestämmelser i förevarande hänseende ännu icke vore wogen. Jag tycker äfven det vara egendomligt resoneradt af utskottet, när det säger, att den nuvarande lagen också bar afseende på de vilda djuren, att ändock afstyrka, att detta blifver genom tydliga lagbestämmelser uttaladt. Det kan väl vid sådant förhållande ej vara annat än i sin ordning, att så sker, emedan i annat fall lagen i sin nuvarande form kan komma att tolkas olika vid olika domstolar. Härpå är ju den sorglusta historien om åtalet i Göteborg mot den person, som öfvergöt rätten med petroleum, ett talande exempel.

För min enskilda del anser jag den nu föreliggande frågan vara af mycket stor vikt, emedan den äfven har en uppfostrande betydelse. Om vi nemligen tillåta vår ungdom att ostraffadt öfva grymhet mot djuren, kunna vi icke geru hoppas på, att den skall utvecklas till sådana personer, som finna sin högsta fröjd i att befordra sina medmänniskors lycka.

Jag anhåller, herr talman, att på det lifligaste få instämma i reservationen.

Herr K. G. Karlsson i Göteborg: Herr talman! Jag begärde ordet endast för att påpeka ett missförstånd, hvartill den ärade ledamoten af lagutskottet på skånebänken gjorde sig skyldig, då han sade, att han måste yrka afslag både på motionen och reservationen. Den ärade talaren yttrade sig i egenskap af landtbrukare — väl antagligen äfven i sin egenskap af utskottsledamot? — och ur landtbrukarens synpunkt yrkade han afslag både på motionen och reservationen. Det förefaller mig synnerligen märkvärdigt, att han kunde anse inridning af hästar, dressyr af kreatur och dylikt vara något, som ytterligare skulle försvaras genom ett bifall till reservationen. Detta skulle möjligen kunna sägas med den tolkning, som utskottet velat gifva åt ordet »misshandel». *Utskottet* tycks tyda förslaget så, att om man utbytte ordet »misshandel» mot orden »uppenbar grymhet», skulle lagen komma att inlägga ytterligare svårighet för herrar landtbrukare vid husdjurens behandling. Men *reservationen* åter berör icke på något vis detta förhållande. Den går ju endast ut på, att straffet äfven skall kunna drabba dem, som visa uppenbar grymhet mot de *vilda* djuren. Således förefaller det mig, som om det resonement, herr Nilsson i Skärhus förde, helt och hål-

let gick på sidan om saken, för så vidt man håller sig till reservationen.

Jag yrkar bifall till reservationen.

*Om ändrad
lydelse af
18 kap. 16 §
strafflagen.
(Forts.)*

Herr Jansson i Djursåtra: Som jag varit med om denna frågas behandling i lagutskottet och äfven bidragit till det slut, hvartill utskottet kommit, anser jag det vara både min rätt och min pligt att yttra några ord i anledning af hvad som här under diskussionen förekommit.

Hvad först och främst beträffar motionärernas framställning i ämnet, så utmynnar deras kläm i följande yrkande: »Misshandel af djur straffas med böter. Äro omständigheterna synnerligen försvårande, må till fängelse dömas.» I detta yrkande eller åtminstone i dess syfte hafva åtskilliga af kammarens ledamöter instämt.

I dag har emellertid en af motionärerna sjelf förklaradt, att han icke vidare håller på sin motion, utan nöjer sig med den inskränkning deraf, som af reservanterna påyrkats. Men han har sjelf till stöd för motionen hänvisat till en opinionsyttring, deri han påstår, att omkring tiotusen personer hafva deltagit, och som skulle innebära ett instämmande åtminstone i det syfte, som han med motionen afsett att vinna. Om jag emellertid ser på den i Riksdagen utdelade handling, som ligger här framför mig, så märker jag, att de personer, som hafva deltagit i opinionsyttringen, gifvit till känna sin »lifliga önskan, att, på sätt herr J. Nydal vid 1902 års riksdag föreslagit, skärpta straffbestämmelser för djurplågeribrott må införas och 18 kap. 16 § strafflagen undfå sådan lydelse, att den kommer att afse äfven andra djur än husdjur». De hafva således icke instämt i herr Nydals yrkande, att till och med endast *misshandel af djur* skall bestraffas.

För min egen ringa del måste jag såsom landtman på det kraftigaste bestrida, att i lagen införas en sådan bestämmelse som den af motionärerna föreslagna. Sådant skulle ovilkorligen leda till en hop trakasserier och svårigheter. När det blefve fråga om att bestämman hvad som är djurplågeri eller icke djurplågeri, skulle åsigtterna blifva mycket delade. Det har icke varit utskottets mening att försvara djurplågeri; men utskottet har för sin del ansett, att vi af praktiska skäl måste söka få en sådan lag, att den kan tillämpas på ett objektivt sätt. Derför heter det i den nu gällande lagbestämmelsen, att *uppenbar grymhet* straffas etc. Sedan år 1900 hafva vi dessutom det tillägget, att om omständigheterna äro synnerligen försvårande, kan för förseelsen dömas till fängelse.

Nu tyckes det, som om särskildt en talare här på norrlandsbänken skulle ansett, att vi icke hafva något djurskydd i vårt land och att det unga släktet får uppfostras i vildhet och grymhet mot djuren utan hinder i allmänna opinionen eller strafflagen. För min del vill jag på det kraftigaste protestera mot en sådan uppfattning. Jag är nemligen säker på, att hela vårt folk känner afsky för djurplågeri.

Men å andra sidan måste man väl ändock medgifva, att när vi skola behandla våra djur, bör det ske visserligen med mildhet, men jemväl med användande af tukt och aga. Nu fins det emellertid pjunkiga eller känsliga personer, som icke på något sätt kunna tåla,

Om ändrad lydelse af 18 kap. 16 § strafflagen.
(Forts.)

att man behandlar husdjuren med kraft och förstånd för att uppfostra dem ordentligt. Jag har sjelf sett exempel på, att personer gjort anmälan om djurplågeri mot sina grannar endast därför, att de tyckt, att dessa icke behandlat sina djur »snällt». Äfven om behandlingen endast afsett att uppfostra djuren till lydnad, har sådan anmälan skett.

Jag menar fördenskull, att när man behandlar ett sådant ämne som detta, måste man gå fram med varsamhet och icke låta känslöstämningar och dylikt löpa i väg med förståndet. Jag vill icke vara med om att påstå, att vi i vårt land hvarken hafva känsla för djuren eller skydd för dem. Det gläder mig, att lagutskottet denna gång någorlunda har fått behålla sin heder, och att det icke påståtts, att utskottet sjelft tycker om uppenbar grymhet mot djur. Jag har åtminstone denna gång icke hört något i denna tonart. Annars händer det nog ibland, att lagutskottet får uppbära sådant klander.

Nu har, som sagdt, en af motionärerna sjelf afstått från sin motion och instämt med reservanterna. För min del skulle jag icke hafva så mycket emot att gå med på reservanternas mening, ty mellan min uppfattning och deras är det egentligen icke någon betydlig skilnad. Men det blir i alla fall en svårighet, när det blir fråga om tillämpning af den af reservanterna föreslagna lagen. Deras förslag lyder sålunda: »Visar någon i behandling af djur uppenbar grymhet; straffes med böter». Nu är det ju klart, att de, som idka t. ex. jagt, i många fall kunna icke blott föröfva misshandel å djur, utan i vissa fall, snart sagdt, nödgas ådagalägga uppenbar grymhet emot dem. Jag försäkrar, att jag för min del visst icke är hjertnupen mot jägare, men så länge jagt tolereras, kan det ju i alla fall icke undvikas, att en jägare ibland skjuter benet af en hare eller vingskjuter en fågel eller något sådant. Detta blefve, kunde man visserligen säga, icke uppenbar grymhet, utan endast vållande. Men det kan i alla fall icke förnekas, att det blefve misshandel af djur. Skall man då öfverlemna åt domstolen att i hvarje fall bestämma, om det är misshandel eller icke misshandel, om det skett uppsåtligt eller blott af vållande, så blir det kanske svårt nog för domstolen att tillämpa lagen.

Jag har velat frambålla detta under uttalande af den bestämda meningen, att, då lagutskottet behandlade detta ämne, utskottet för sin del äfven varit besjäladt af en varm djurskyddskänsla. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr vice talmannen, som emellertid intagit talmansplatsen, lmnade häruppå ordet till:

Herr A. Hedin i Stockholm, som yttrade: En här i hufvudstaden mycket känd och ansedd person berättade för mig för några år sedan, huruledes han under vistelsen vid en badort i vestra Sverige närvarit, då en öm moder funnit det vara lämpligt att låta sin något sjuklige, käre son få en lefvande fågel för att öfva sig i att rycka fjädrarne af honom, samt huruledes hon på en i något förebrående ton mot henne framställd anmärkning svarat: »Den stackaren! Det roar honom». Efter som man här talat om rättskänsla, så vill jag säga, att

det vore rätt önskvärdt, att rättskänslan någon gång kunde få den upprättelsen att se en sådan der öm moder få följa sin käre gosse inför domstolen och höra honom der dömas att i hemmet agas under polistillsyn. Jag gjorde mig sjelf det löftet, att, enär jag vet, att detta är sanningsenligt — der är en läkare i hufvudstaden, som har sett det — jag en gång skulle låta det komma till allmän kännedom såsom ett bevis på, huruledes föräldrar genom klemighet mot barnen kunna grundlägga grymhet i deras sinnelag.

*Om ändrad
lydelse af
18 kap. 16 §
strafflagen.
(Forts.)*

För öfrigt har jag ingenting annat att tillägga, än att jag ber att få instämma med herr Lindhagen och tillika uppfylla det löfte, jag har gifvit ett antal personer, att på samma gång som min egen äfven framföra deras tacksamhet till motionärerna och reservanterna.

Herr Sandquist: Då jag redan instämt i motionärens anförande, som gick ut på ett bifallsyrkande till den af herr Lindhagen afgifna reservationen, kan det ju anses öfverflödigt, att jag yttrar mig. Men jag begärde ordet för att tillkännagifva, att jag icke kan instämma i de konsekvenser, som kunna dragas ur motionärens mycket intressanta anförande. Mitt instämmande går således *endast* ut på ett förordande af bifall till reservationen.

Herr Wavrinsky: Jag begärde ordet endast för att få understryka ett uttalande, som gjordes af en lagutskottsledamot, nemligen af herr Jansson i Djursåtra. Han sade, att han stode så nära reservanterna, att det knappast vore någon skilnad mellan hans och deras uppfattning af frågan. Men han befarade, att, om deras yrkande vunne bifall, det skulle vid lagens tillämpning visa sig svårt att afgöra hvad som vore misshandel eller ej. Då emellertid i reservanternas förslag icke talas om »misshandel», utan endast om »uppenbar grymhet», torde ju den ärade lagutskottsledamotens mening fullständigt sammanfalla med reservanternas.

Herr Nilsson i Skärhus: Herr talman! Ett behandlingssätt af djur, som en person anser böra karakteriseras såsom »uppenbar grymhet» kan ju åter af en annan person karakteriseras såsom endast »misshandel». Vid ett åtal beror ju detta helt och hållet på, huru domaren och vittnena uppfatta saken.

Med anledning af herr K. G. Karlssons invändningar mot mitt förra anförande, ber jag få säga, att jag i fråga om reservanternas förslag upplyste om, att, då detta måste hänföra sig äfven till de *lägre* djuren, det kunde blifva synnerligen farligt, om en sådan lagbestämmelse, som af reservanterna föreslagits, komme till stånd. Nu tviflar jag icke på, att ej kammaren skall taga reservationen. För min del skall jag ej oroa mig deröfver, ty derigenom uttalar kammaren sig för, att djuren böra behandlas med mildhet, och lemnar tillika sina sympatier åt dem, som vilja skydda djuren. Detta är också min mening. Jag har endast uttalat mig mot förslaget af fruktan för de trakasserier, hvartill en sådan lagbestämmelse kan gifva anledning. Jag vidhåller därför, herr talman, mitt förra yrkande.

*Om ändrad
lydelse af
18 kap. 16 §
strafflagen.
(Forts.)*

Öfverläggningen var härmed afslutad. Sedan herr vice talmannen framställt propositioner å de derunder gjorda yrkandena, afslog kammaren utskottets hemställan och biföll den vid utlåtandet fogade, af herr Lindhagen afgifna reservationen.

§ 11.

Till bordläggning anmäldes lagutskottets utlåtanden:

n:o 18, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 25 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862;

n:o 19, i anledning af väckt motion angående skrifvelse till Konungen med begäran om revision af lagstiftningen rörande lega af jord på landet och dermed sammanhängande författningar; och

n:o 20, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående ändrad lagstiftning rörande hyresaftal.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *O. L. M. Schenström* under två dagar från och med den 3 innevarande mars.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 1,55 e. m.

In fiden
Herman Palmgren.